

Werkagenda Friesland

8 juli 2024

Inhoudsopgave

1. Voorwoord.....	3
2. Dwarsverbanden.....	6
Positieve gezondheid.....	7
Domeinoverstijgend samenwerken in de wijk.....	7
Laagdrempelige ontmoetingsplekken.....	7
Samen transformeren	7
3. Werkagenda per opgave of fundament	8
Kansrijk Opgroeien & Gezond Leven.....	9
Gezond ouder worden.....	14
Mentale gezondheid & veerkracht	19
Toekomstbestendige Medisch Specialistische Zorg (MSZ)	24
Versterken sociale basis.....	28
Versterken eerste lijn	35
Arbeidsmarkt.....	40
Digitalisering	45
Inwonersparticipatie & bewustwording	49

Voorwoord

Voor u ligt de Werkagenda FrIZA, die op 8 juli 2024 is besproken is tijdens de bestuurstafel van Seker & Sûn. Met het Regioplan Friesland als vertrekpunt hebben de kartrekkers van de opgaven en fundamenteën samen met het werkveld de afgelopen maanden deze werkagenda opgesteld. De rode draad is de maatschappelijk opgave om de beweging van zorg naar gezondheid te maken. Dit is nodig om het Friese zorglandschap toekomstbestendig te maken. Hiervoor moet de focus liggen op het versterken van de sociale basis, de 1e lijn en het betrekken/informereren van de Friese inwoners.

De werkagenda is een levend document. Gaandeweg wordt het document verder uitgewerkt, zoals de randvoorwaarden en de onderlinge verbinding tussen de verschillende opgaven en fundamenteën.

Figuur 1 Overzicht opgaven en fundamenteën regioplan Friesland

De fundamenteën bevatten oplossingen en spelen bij meerdere opgaven een essentiële rol. Ook de opgaven zijn nauw met elkaar verbonden en juist door overstijgend te werken kan resultaat worden geboekt. In het regioplan is de volgende toelichting gegeven op de opgaven en fundamenteën:

Vier prioritaire opgaven

1. **Kansrijk opgroeien & gezond leven:** Het uitgangspunt voor het regioplan is het verhogen van de ervaren en algemene gezondheid en het welbevinden van de inwoners van Friesland. Daarvoor is het belangrijk dat inwoners in Friesland kansrijk opgroeien in een gezonde en veilige samenleving, veerkrachtig zijn en voorbereid zijn op een zelfstandig en gezond leven.
2. **Gezond ouder worden:** Friesland kent een dubbele vergrijzing, doordat er meer ouderen bij komen en de ouderen ook langer leven. Daarmee wordt het beroep op zorg en ondersteuning in de ouderenzorgketen vergroot. Inzetten op gezond ouder worden en wegnemen van de knelpunten in de ouderenzorg zijn daarom van belang.
3. **Mentale gezondheid en veerkracht:** Door de huidige wachtlijstproblematiek is het niet langer vanzelfsprekend voor inwoners die psychische hulp nodig hebben om deze (tijdig) te kunnen ontvangen. Ook is het versterken van de mentale gezondheid en veerkracht van inwoners in lijn met de ambitie om de ervaren en algemene gezondheid te verhogen. Het wegnemen van de knelpunten en versterken van de mentale gezondheid en veerkracht is daarmee een belangrijk thema.
4. **Toekomstbestendige medische specialistische zorg (MSZ):** De toegankelijkheid van medisch specialistische zorg staat onder druk door een groeiende zorgvraag, sterke vergrijzing en een toename van chronisch zieken. Er zijn op dit moment al lange wachttijden voor meerdere behandelingen en specialismen en het realiseren van kwaliteitseisen is, zeker bij oplopende volumennormen, moeilijk haalbaar. Daarom moeten we inzetten op de beweging waarbij inwoners zijn verzekerd van de best passende medisch specialistische zorg, nu en in de toekomst.

Vijf fundamenteën

1. **Versterken sociale basis.** Een sterke sociale basis draagt bij aan het verhogen van de ervaren en algemene gezondheid en het welbevinden van de Friese inwoners. Inwoners kunnen elkaar ontmoeten, een zinvolle bijdrage leveren aan de maatschappij en laagdrempelig en in de buurt zorg of ondersteuning ontvangen – ook achter de voordeur. Het is dan ook bewust zowel een van de twee benaderingen voor de ambitie van het gehele regioplan, als een fundamente.
2. **Versterken eerste lijn.** Om de beoogde transformatie van zorg en ondersteuning te realiseren – en zorg waar het kan van 2^e naar 1^e en 0^e lijn te verschuiven – is een cruciale rol weggelegd voor de eerste lijn. De beschikbaarheid en toegankelijkheid van eerstelijnszorg staat tegelijkertijd onder druk. Het versterken van de eerste lijn is daarmee een belangrijk thema.
3. **Arbeidsmarkt.** De schaarste op de arbeidsmarkt is in Friesland bovengemiddeld hoog. De prognose is dat dit nog verder stijgt, mede door de dubbele vergrijzing die Friesland kent en een relatief kleinere groep mensen die zorg kan leveren, evenals een kleiner mantelzorgpotentieel. Het aanpakken van de arbeidsmarktproblematiek is daarmee een fundamentele oplossing om het aanbod van zorg en welzijn op peil te houden.
4. **Digitalisering.** De inzet van digitale innovaties moet leiden tot minder administratieve lasten en snelle, eenduidige gegevensuitwisseling voor professionals. Daarnaast moet digitalisering het aantal zorgpaden die hybride care leveren vergroten, waardoor de professional meer inwoners kan helpen in hetzelfde tijdsbestek. Ook kent het IZA heldere doelstellingen op het gebied van digitalisering, zoals het realiseren van uniforme gegevensuitwisseling. Digitalisering is daarmee een fundamentele oplossing om zorg en ondersteuning beschikbaar te houden.
5. **Inwonerparticipatie & bewustwording.** De transformatie van zorg raakt alle inwoners van Friesland, het is daarom niet meer dan logisch dat zij ook betrokken zijn bij het proces om tot verandering te komen middels inwonerparticipatie. Daarnaast is het cruciaal dat inwoners zich bewust worden van de noodzaak tot transformatie. Er moet aandacht zijn voor de noodzakelijke keuzes die de beweging ‘van recht op zorg’ naar ‘passende zorg’ met zich mee brengt.

Van regioplan naar werkagenda

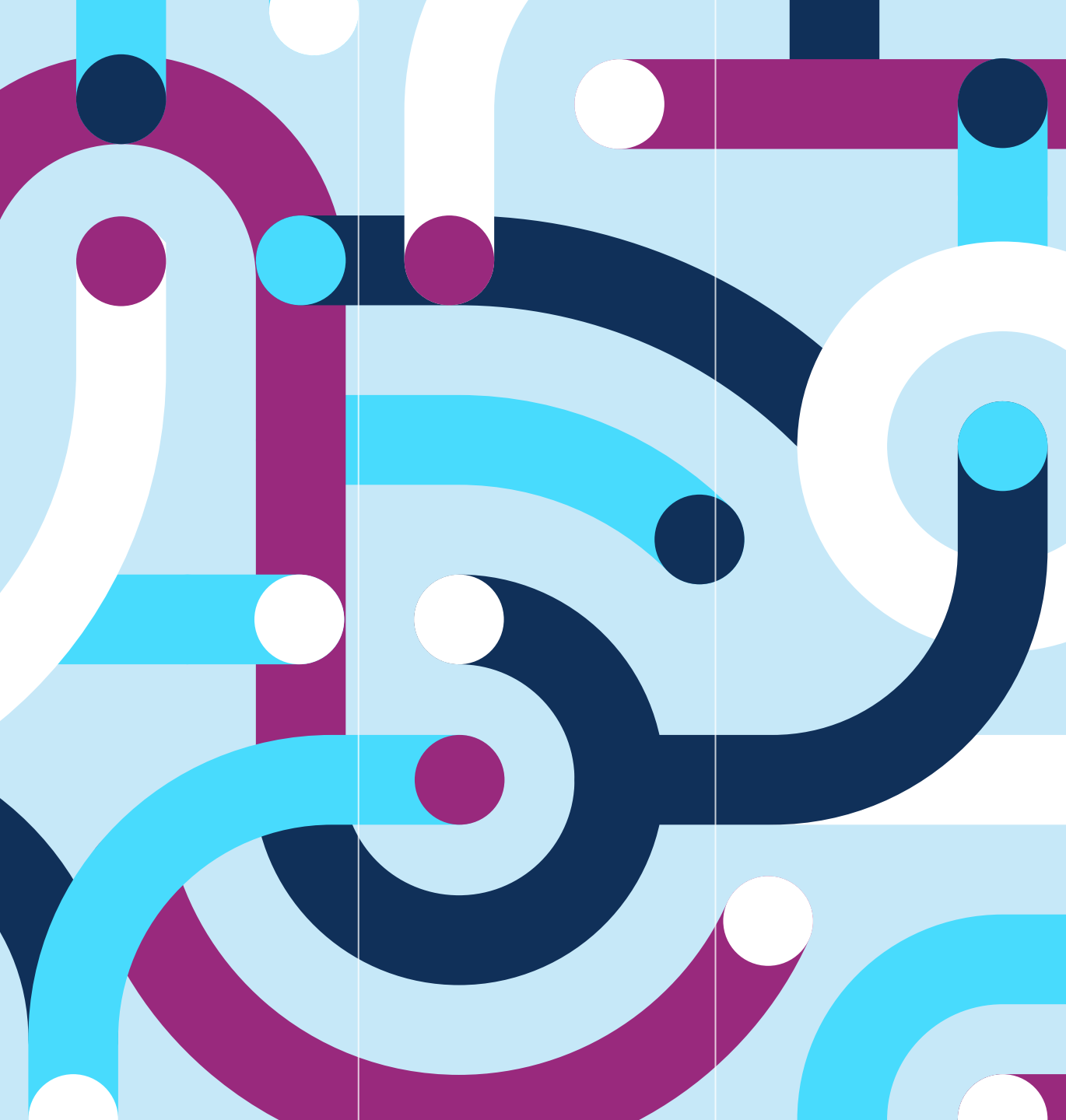
De ambities en doelen uit het regioplan vormen de basis voor waar we ons de komende jaren op willen richten. Om tot concrete acties te komen is een werkagenda opgesteld. Hiervoor hebben de bestuurlijk portefeuillehouders van iedere opgave of fundament personen aangedragen om deel te nemen aan de werkgroep werkagenda. Na een startsessie begin maart is de werkgroep in drie werksessies bijeengekomen en heeft de werkgroep tussen de bijeenkomsten met de achterban gewerkt aan het opstellen van de werkagenda's. De bijeenkomsten hadden achtereenvolgens de focus op: (1) de onderlinge samenhang in de plannen tussen alle opgaven en fundamente, (2) het behalen van de doelstellingen uit het regioplan middels de voorgenomen activiteiten uit het regioplan en (3) het formuleren van dwarsverbanden en prioriteren van de belangrijkste activiteiten.

Gedurende de afgelopen maanden is de onderlinge samenwerking in de regio verstevigd. De werksessies boden de gelegenheid om elkaar te leren kennen, plannen af te stemmen en de onderlinge samenhang op te zoeken en verstevigen. Deze samenwerking biedt een goede basis voor de langdurige FrIZA samenwerking.

In de werkagenda staan activiteiten opgenomen die een domeinoverstijgend karakter en/of een regionale impact hebben, of waar breed bestuurlijk commitment voor nodig is. Dit document geeft inzicht in de dwarsverbanden die als overkoepelende activiteiten prioriteit moeten krijgen. Daarnaast wordt op hoofdlijnen een overzicht gegeven van de ambities en bijbehorende activiteiten per opgave of fundament. Onderliggend aan dit document is een uitgebreide werkagenda op projectniveau.

De regio is volop in beweging en de planvorming is op veel fronten nog in ontwikkeling. Daarom is afgesproken dat de werkagenda een dynamisch document blijft. Partijen weten elkaar onderling te vinden en durven na te denken over de domeinoverstijgende en regionale vraagstukken. Dit kan periodiek leiden tot herijking en aanscherping van de werkagenda.

Dwars- verbanden

In het regioplan is het belang van domeinoverstijgende samenwerking bij het bereiken van de doelstellingen van het IZA benadrukt. Dit komt tot uitdrukking in de fundamenteën, die door de verschillende opgaven heen lopen en binnen al deze opgaven aandacht vragen. Naast deze fundamenteën zijn er nog een aantal dwarsverbanden die de kern van de beoogde transformatie raken en prioriteit verdienen.

Het is van belang om afspraken te maken over de coördinatie van deze dwarsverbanden. In de praktijk betekent dit dat wanneer specifieke activiteiten gericht op deze thema's geïnitieerd worden, de coördinator optreedt als sparringpartner en overzicht houdt op lopende activiteiten en waar mogelijk deze aan elkaar verbindt.

Positieve gezondheid

Positieve gezondheid is een van de leidende principes in het regioplan. Het concept Positieve Gezondheid richt zich niet alleen op fysieke aspecten, maar op zes dimensies: lichaamsfuncties, mentaal welbevinden, zingeving, kwaliteit van leven, meedoen en dagelijks functioneren. Deze brede blik op gezondheid geeft meer nadruk op de eigen regie en de veerkracht van inwoners bij de uitdagingen van het leven op fysiek, sociaal en emotioneel gebied. Om deze beweging te kunnen versterken vindt de werkgroep het belangrijk om de inzet hierop vanuit verschillende opgaven met elkaar te verbinden en actief partijen aan te spreken op hun invulling van deze benadering. De initiatiefgroep positieve gezondheid heeft hierin een coördinerende rol. Op basis van de werkagenda verkent de initiatiefgroep of de huidige samenstelling van de initiatiefgroep voldoende aansluit en waar nodig wordt die aangevuld.

Domeinoverstijgend samenwerken in de wijk

Domeinoverstijgende samenwerking op wijkniveau is een belangrijke oplossingsrichting voor meerdere knelpunten en doelgroepen. Voorbeelden hiervan zijn de wijknetwerken in de werkagenda eerste lijn, de ketenaanpakken voor kansrijk opgroeien en gezond leven, multidisciplinaire overleggen van mentale gezondheid en weerbaarheid en wijkgericht werken in het kader van gezond ouder worden. Coördinatie van al deze samenwerkingen is wenselijk. Afsgesproken is dat vanuit het fundament versterken eerste lijn de coördinatie van domeinoverstijgende samenwerking op wijkniveau wordt opgepakt.

Laagdrempelige ontmoetingsplekken

Laagdrempelige ontmoeting tussen inwoners onderling en tussen inwoners en welzijn- en zorgprofessionals zijn de basis om de beweging van zorg naar gezondheid en welzijn te kunnen maken. Daarvoor willen we toewerken naar een netwerk van (nieuwe) fysieke en digitale ontmoetingsplekken in steden, wijken en dorpen. Deze plekken vormen een belangrijk knooppunt voor inwoners waarin welzijn, laagdrempelige zorg- en ondersteuningsmogelijkheden, sport en cultuur samen komen. De coördinatie hiervan is belegd bij het fundament versterken sociale basis.

Samen transformeren

Het bewustzijn van de noodzaak tot transformatie is cruciaal, gezien de aanstaande veranderingen in de zorg. Er wordt een groter beroep gedaan op zelf- en samenredzaamheid van inwoners. Van professionals wordt een andere manier van werken gevraagd, o.a. door samenwerking over de domeinen heen én met inwoners als gelijkwaardige partners en door inzet van technologie. Dit vraagt bewustwording en dialoog. En aandacht voor elkaar.

In de werkagenda is er aandacht voor dit dwarsverband binnen het fundament voor inwonersparticipatie en bewustwording en binnen het fundament arbeidsmarkt. De eerste richt zich vooral op de bewustwording bij inwoners en de tweede op de bewustwording bij professionals. Deze kunnen echter niet los van elkaar worden gezien en bovendien vraagt dit dwarsverband aandacht in alle opgaven en fundamenten. Afsgesproken is dat vanuit de fundamenten van inwonersparticipatie en arbeidsmarkt gezamenlijk coördinatie plaatsvindt van deze opgave, in samenspraak met het programmateam.

Werkagenda per opgave of fundament

- Kansrijk Opgroeien & Gezond Leven
- Gezond ouder worden Mentale gezondheid & veerkracht
- Toekomstbestendige Medisch Specialistische Zorg (MSZ)
- Versterken sociale basis
- Versterken eerste lijn
- Arbeidsmarkt
- Digitalisering
- Inwonersparticipatie & bewustwording

Kansrijk Opgroeien & Gezond Leven

Ambitie

In heel Friesland heeft iedere inwoner dezelfde kansen om gezond op te groeien en te leven. Dat vertaalt zich in het volgende: inwoners in Friesland groeien kansrijk op in een gezonde en veilige samenleving, zijn veerkrachtig en voorbereid op een zelfstandig en gezond leven. Zij leven gezond en houden balans in hun leven. Ook doet iedereen zo goed mogelijk mee, met of zonder belemmeringen en naar eigen behoefte.

Doelstellingen aan de hand van de quadruple aim

1. **Gezondheid:** dankzij preventie neemt de algemene gezondheid van inwoners van Friesland toe. De gezondheidsverschillen nemen af, leefstijlgerelateerde aandoeningen nemen af en alle kinderen groeien kansrijk op. Samen nemen we verantwoordelijkheid voor het realiseren van de opgave: beleidsmakers, professionals en inwoners.
2. **Kwaliteit:** we kijken met een domeinoverstijgende blik en leveren passende zorg voor alle inwoners van Friesland.
3. **Betaalbaarheid:** door preventie, de algehele beweging naar voren, van ziekte naar gezondheid naar maatschappij, wordt de algemene gezondheid van alle inwoners van Friesland vergroot. Zo worden de zorgkosten geremd.
4. **Medewerkers:** professionals weten, durven en mogen differentiëren in de aanpak voor individuen, daar waar nodig. Ook wordt er meer op collectief niveau ingezet, waarbij gedifferentieerd wordt naar verschillende groepen. Zo ontvangen alle inwoners van Friesland passende zorg en ondersteuning.

Aanpak en toelichting

Het inzetten op collectieve preventie is belangrijk bij de transitie van zorg naar gezondheid en vormt daarmee een rode draad door alle andere opgaven en fundamenteën uit het regioplan Friesland. Collectieve preventie helpt alle opgaven en fundamenteën.

Binnen de opgave Kansrijk opgroeien en gezond leven, vinden al veel collectieve preventieactiviteiten plaats. Een groot aantal van de onderdelen uit de werkagenda betreft dan ook bestaande programma's en initiatieven die van daaruit bijdragen aan de totale transitie-opgave. Binnen die programma's en initiatieven is op onderdelen nog zeker wel doorontwikkeling of uitbreiding mogelijk, om op die manier de transformatie te versnellen.

Voor deze werkagenda zal hiertoe met name worden ingezet op:

- Integrale aanpak per omgeving
- Uitbreiden wijk- en/of netwerkaanpakken in gemeenten
- Domeinoverstijgende netwerksamenwerking (waaronder de ketenaanpakken)
- Verkleinen van gezondheidsachterstanden

We doen dit vanuit het gedachtegoed van positieve gezondheid en samen met de doelgroep.

Kernactiviteiten

Integrale aanpak per omgeving

Voor onderstaande omgevingen is er een integraal en samenhangend plan van aanpak met daarin opgenomen kansrijke interventies om bij te dragen aan kansrijk opgroeien en gezond leven:

- Thuis (o.a. transitie naar ouderschap, opvoedvaardigheden, gezond leven)
- Buurt (o.a. beweegvriendelijke en veilige omgeving die uitnodigt tot ontmoeten en spelen, TeamFit (buurthuizen).
- Sport (TeamFit).
- Vrije tijd (kinderen, jongeren, volwassen en ouderen hebben een zinvolle vrijetijdsbesteding; beweegactiviteiten, cultuur, enz., TeamFit).
- School (Gezonde School, Rijke Schooldag, verzuimaanpak, schoolaanwezigheid).
- Kinderopvang (Gezonde Kinderopvang)
- Werk (vitaliteit op de werkvloer, duurzame inzetbaarheid).
- Zorg (gezonde zorgomgeving, leefstijl in de zorg).

Uitbreiden wijk- en/of netwerkaanpakken in gemeenten

Het doel is om het aantal Friese OKO-gemeenten (Opgroeien in een Kansrijke Omgeving) te verhogen en daarnaast in te zetten op wijkaanpakken in de wijk, zoals 'Rookvrij Leven voor Iedereen'.

Domeinoverstijgende netwerksamenwerking (incl. ketenaanpakken)

De afstemming en verbinding tussen preventie en zorgprofessionals is belangrijk voor de transitie van zorg naar gezondheid. Leefstijlinterventies zijn een belangrijk onderdeel hiervan. Daarom zetten we in op het verder versterken en uitrollen van de ketenaanpakken Kansrijke Start, aanpak van overgewicht en obesitas bij kinderen (KNGG) en aanpak van overgewicht en obesitas bij volwassenen. Deze ketenaanpakken staan in verbinding met het domeinoverstijgende samenwerken in de wijk, dat wordt gecoördineerd vanuit het fundament versterken eerstelijns. Zo werken we efficiënt samen en bieden we de juiste zorg dicht bij de inwoner.

Gezondheidsachterstanden

Binnen alle aanpakken en activiteiten wordt gedifferentieerd naar verschillende groepen en is specifiek aandacht voor mensen met minder gezondheidsvaardigheden. Hiermee willen we bereiken dat het voor mensen met gezondheidsachterstanden makkelijker wordt om laagdrempelig begrijpelijke kennis over gezondheid op te doen. Uitgangspunt is: iedereen heeft dezelfde kansen!

Doordat de kernactiviteiten zo met elkaar verweven zijn, zijn ook de doelstellingen met elkaar verbonden.

INTEGRAAL PLAN PER OMGEVING (2024-2027)

ACTIVITEITEN

Ontwikkelen gezamenlijke aanpakken om kinderen kansrijk te laten opgroeien, daarbij uitgaan van wat al goed loopt om vooral dat provinciaal uit te rollen.

Versterken ouderschap.

Voortzetten programma Rookvrije Generatie Fryslân.

Bevorderen van vitaal ouder worden.

Verbeteren van de brede fysieke en sociale omgeving.

Uitvoeren GALA-plannen in gemeenten.

Gezonde Kinderopvang.

Voortzetten programma Nuchter over gewicht.

Gezonde School (incl. onderzoek naar mogelijke implementatie Rijke Schooldag, Gezonde Basisschool van de Toekomst).

Voortzetten programma Nuchtere Fries (incl. OKO-regiocoördinatie).

DOELSTELLINGEN

Door vroeg in te zetten op preventie voorkom je lichamelijk en geestelijke klachten op latere leeftijd.

Versterken ouderschap:

- Meer ouders die voldoende veerkracht bij het ouderschap ervaren.
- Minder onbedoelde zwangerschappen.
- Uitvoeren GALA-plannen.
- Landelijke GALA monitor vertaald naar Friesland.

Nuchter over gewicht:

- Een gezondere samenleving, waar kinderen gelukkiger en gezonder opgroeien en het maken van gezondere leefstijlkeuzes voor iedereen gemakkelijker is.
- Door een verbeterde leefstijl van Friese inwoners, daalt de prevalentie van leefstijlgerelateerde aandoeningen.
- Daling prevalentie overgewicht en obesitas.

Nuchtere Fries, inclusief OKO

- Naleving NIX18, cijfers alcoholgebruik en startleeftijd waarop begonnen wordt met drinken van alcohol.
- Afname alcohol- en drugsgebruik gebruik in Friesland onder alle leeftijden en een latere startleeftijd.

Gezonde (basis)school en kinderopvang

- Meer gezonde scholen en kinderopvangorganisaties in Friesland.
- Elementen van basisschool van de toekomst/verrijkte schooldag en IKC op steeds meer plekken in Friesland.

Verbeteren fysieke en sociale omgeving

- De fysieke leefomgeving is zo ingericht dat het inwoners helpt om gezonde keuzes te maken. Bij besluitvorming wordt gezondheidskennis over zowel gezondheidsbevordering als gezondheidsbescherming toegepast.

WIE

Coalities (Ouderschap, Gezond leven, Gezonde Leefomgeving en Fitaal Wiis), Ketendisregisseurs Friese Preventieaanpak, GGD Fryslân, Gemeenten, ROS Friesland en Sport Fryslân.

RANDVOORWAARDEN

Regioniveau:

- Gezondheid moet worden meegenomen in de bestuurlijke afweging zowel bij ruimtelijk beleid als bij overige vergunningen, subsidieverlening, aanbesteding: Health in all policies (IZA).
- Van Health in all policies naar health equity for all policies: durf verschil te maken!
- We hebben echt iedereen nodig om deze ambities waar te maken, van (zorg)professionals tot overheden, inwoners, ervaringsdeskundigen, onderwijs, werkgevers en maatschappelijke organisaties.
- De beeldvorming over ouderen moet realistischer en positiever. De focus op kwetsbaarheid en zorg zit vitaal ouder worden in de weg.

Landelijk niveau:

- Structurele financiering door VWS voor de opgaves van het GALA (nu deels maar voor enkele jaren gegarandeerd).
- Betere financiering voor opgave 'vitaal ouder worden' in Brede SPUK/GALA of anderszins; middelen uit de huidige regeling zijn nu gelabeld voor valpreventie.
- Meer instrumentarium voor gemeenten om te reguleren m.b.t. een gezonde voedselomgeving.
- Landelijke afspraken rondom prijsregulering van (on)gezonde voeding, verbod op verkoop/vestiging van tabak (szaken).
- Aan alle randvoorwaarden om ketenaanpakken in te richten is voldaan.

FINANCIERING

Activiteiten worden deels uitgevoerd middels bestaande financiering. Wanneer na verdere analyse blijkt dat het wenselijk/noodzakelijk is om iets uit te breiden zal er wel meer financiering nodig zijn, bijvoorbeeld daar waar interventies extra ingezet worden (uit bijv. de integrale plannen van aanpak per omgeving) en/of extra wijkaanpakken worden geïmplementeerd.

UITBREIDEN WIJK- EN/OF NETWERKAANPAKKEN IN GEMEENTEN (2024-2027)

ACTIVITEITEN

Meer Friese gemeenten werken met een samenhangende aanpak in de wijk (OKO, JOGG, rookvrij, mentale gezondheid, etc.).

Uitbreiden aantal wijkaanpakken Rookvrij Leven voor Iedereen.

DOELSTELLINGEN

Rookvrije Generatie Fryslân

- Het aantal rokers (inclusief vaperen) in Fryslân daalt.
- Meer Rookvrije omgevingen in Fryslân.

WIE

Zie vorige pagina.

RANDVOORWAARDEN

Zie vorige pagina.

FINANCIERING

Zie vorige pagina.

DOMEINOVERSTIJGENDE NETWERKSAMENWERKING (2024-2027)

ACTIVITEITEN

Inrichten en implementeren ketenaanpak Kansrijke Start, o.a. Fries Zorgpad Kwetsbare Zwangeren, Toegankelijkheid kraamzorg, zorg voor kinderen van ouders met LVB of psychische problematiek, zorg voor kinderen van statushouders en anderstaligen.

Inrichten en implementeren Ketenaanpak Overgewicht en Obesitas volwassenen.

Inrichten en implementeren Ketenaanpak Kind naar Gezonder Gewicht (KnGG).

DOELSTELLINGEN

Ketenaanpak Kansrijke Start

- In elke Friese gemeente staat er een goede samenwerking rondom Kansrijke Start.
- Meer gebruik van kraamzorg onder lage SES.
- Meer gezinsgerichte zorg vanuit GGZ en VNN.
- Meer inzet van het zorgpad kwetsbare zwangeren.
- Meer interventies en programma's voor anderstaligen ten aanzien van Kansrijke Start in Friesland.

Ketenaanpak Kind naar Gezonder Gewicht

- Meer kinderen krijgen de juiste zorg en ondersteuning bij het werken aan een gezonder gewicht. Waardoor een daling van de prevalentie van overgewicht en Obesitas bij Kinderen in Friesland ontstaat.

Ketenaanpak Overgewicht en obesitas volwassenen

- Meer volwassenen krijgen de juiste zorg en ondersteuning bij het werken aan een gezonder gewicht. Met als resultaat een daling van de prevalentie van overgewicht en obesitas onder volwassenen in Friesland.

WIE

Zie vorige pagina.

RANDVOORWAARDEN

Zie vorige pagina.

FINANCIERING

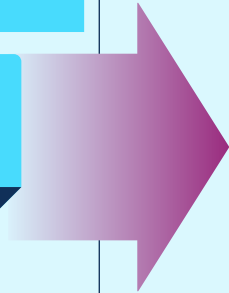
Zie vorige pagina.

GEZONDHEIDSACHTERSTANDEN (2024-2027)

ACTIVITEITEN

Binnen alle aanpakken en activiteiten wordt gedifferentieerd naar verschillende groepen en is specifiek aandacht voor mensen met minder gezondheidsvaardigheden.

DOELSTELLINGEN

Hiermee willen we bereiken dat het voor mensen met gezondheidsachterstanden makkelijker wordt om laagdrempelig begrijpelijke kennis over gezondheid op te doen. Uitgangspunt is: Iedereen heeft dezelfde kansen!

WIE

Zie vorige pagina.

RANDVOORWAARDEN

Zie vorige pagina.

FINANCIERING

Zie vorige pagina.

Gezond ouder worden

Ambitie

We willen een samenleving zijn geënt op samenredzaamheid, waarin ouderen gewaardeerd worden als belangrijke groep. In die samenleving blijven ouderen zo lang mogelijk vitaal, autonoom en volop onderdeel van het maatschappelijk leven.

Inwoners bereiden zich goed voor op het ouder worden, hebben reële verwachtingen van de beschikbare ondersteuning en zorg. Ook wonen zij langer thuis. Benodigde ondersteuning wordt waar mogelijk geleverd vanuit de Mienskip, door het eigen netwerk, inwonersinitiatieven en vormen van informele zorg. Daarbij benutten we waar mogelijk innovatie (digitale) oplossingen.

Professionals in zorg en welzijn werken vanuit het perspectief van “zorgen met” in plaats van “zorgen voor” en hanteren positieve gezondheid en reablement als leidend principe. Als het thuis (even) niet meer gaat is er in de provincie een sluitend netwerk van (kortdurend) verblijf.

Doelstellingen aan de hand van de quadruple aim

- **Gezondheid:** de algemene gezondheid van alle Friese ouderen neemt toe dankzij een sterke sociale basis, preventie, vroegsignalering en het werken volgens het principe van positieve gezondheid.
- **Kwaliteit:** we waarborgen dat kwalitatief goede zorg geleverd kan blijven worden aan hen die deze echt nodig hebben. Zorg- en ondersteuningsvragen bekijken we vanuit een domeinoverstijgende en integrale blik, waarbij we gezamenlijk de juiste zorg op de juiste plek door de juiste professional organiseren.
- **Kosten:** dankzij de verbeterde algemene gezondheid en de inzet op het langer thuis wonen, reablement en samenredzaamheid, en de beweging om zorg en ondersteuning waar mogelijk te verschuiven richting de 0^e en 1^e lijn, nemen de relatieve zorgkosten per oudere af.
- **Medewerkers:** professionals worden maximaal gesteund, de medewerkerstevredenheid van professionals in de ouderenzorg stijgt en dankzij regionaal werkgeverschap benutten we de beschikbare capaciteit zo efficiënt mogelijk.

Aanpak en toelichting

Het thema gezond ouder worden leunt op intensieve samenwerkingsverbanden die al bestonden voor het IZA, zoals de Krachtige Verbindende Regiovisie (KVR). In het kader van IZA zijn deze plannen opnieuw in kaart gebracht en getoetst aan het regionale, domeinoverstijgende karakter. Waar plannen voornamelijk gericht waren op de VVT-sector, zijn deze buiten beschouwing gelaten. Deze plannen worden echter met net zoveel energie voortgezet. Voor de IZA werkagenda, ligt de focus op vier kernactiviteiten:

1. Zorgcoördinatie (ZCC)
2. Een integrale aanpak tussen wonen, welzijn en zorg met als uitgangspunt: thuis, tenzij
3. Werkagenda op het gebied van digitalisering, i.r.t. thema gezond ouder worden
4. Versterken sociale basis

Kernactiviteiten

Zorgcoördinatie

Het doel is om verschillende lopende initiatieven en projecten te integreren en af te stemmen om zo de zorg te verbeteren en te coördineren. Het traject omvat samenwerking tussen diverse ouderenzorgorganisaties, huisartsen, ziekenhuizen, zorgverzekeraars en andere stakeholders. Door gezamenlijke visie, doelstellingen en structuren te ontwikkelen wordt gestreefd naar een efficiënte en effectieve zorgcoördinatie, waarbij de juiste zorg op de juiste plek wordt geboden. Technologische ondersteuning en continue evaluatie spelen een belangrijke rol in het optimaliseren van het zorgcoördinatiepunt. Daarnaast is samenwerking tussen alle betrokken partijen essentieel, evenals afspraken over ANW(avond, nacht en weekend)-, crisis-, respijt-, hospice- en logeerszorg.

Een integrale aanpak tussen wonen, welzijn en zorg met als uitgangspunt: thuis, tenzij

In de zes woondealregio's in Friesland zijn afspraken gemaakt over het aantal te bouwen woningen per regio. Bij de verrijking van de woondeals worden er in 2024 afspraken gemaakt over het aantal nultreden-, geclusterde- en zorggeschikte woningen per gemeente. Vervolgens is het de ambitie om op basis van deze afspraken in alle gemeenten in Friesland woonzorgvisies en uitvoeringsagenda's op te stellen zodat van ambitie aan uitvoering en realisatie wordt gewerkt.

Versterken sociale basis

Het versterken van de sociale basis heeft als doel een sterkere verbinding tussen informele en formele zorg te creëren, de vitaliteit van de Friese ouderen te stimuleren en gebruik van zorg te voorkomen dan wel uit te stellen.

Werkagenda op het gebied van digitalisering, in relatie tot het thema gezond ouder worden

De bestaande trajecten rondom gegevensuitwisseling, PGO's(persoonlijke gezondheidsomgeving), hybride zorgpaden en gestandaardiseerd registreren binnen de ouderenzorg en in gezamenlijkheid met alle ketenpartijen, zijn voor de realisatie van de IZA transformatie opgave essentieel. Het fundament digitalisering werkt aan het optuigen van een provinciale infrastructuur en is dan ook nauw betrokken bij de ouderenzorg-gerelateerde digitale innovaties.

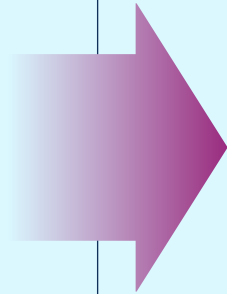
ZORGCOÖRDINATIE (2024 – 2026)**ACTIVITEITEN**

Inrichten van één centraal zorgcoördinatiepunt in Friesland: één punt waar verwijzers en zorgmedewerkers naar kunnen bellen om passende vervolgzorg te organiseren.

Optimaliseren domeinoverstijgende samenwerking binnen de acute zorg.

Afspraken maken op provinciaal niveau over ANW, crisiszorg (en IBS), respijtzorg, hospicezorg en logeerszorg.

Optimaliseren inzet Medisch Generalistische Zorg ten behoeve van Ouderen in Friesland.

DOELSTELLINGEN

- Verbetering van de toegankelijkheid en verhoging van de kwaliteit van zorg.
- Vermindering van wachttijden en snelle toegang tot passende zorg.
- Kostenreductie.
- Afname consulten huisartsen en bezoek huisartsenposten.
- Vermindering zorgvragen aan triagisten en huisartsen, telefoontjes op de ketenlijn over uitvoeringsverzoeken en huisartsenzorg ter plaatse.
- Verhogen van de tevredenheid en efficiëntie van zorgmedewerkers door duidelijke rolverdelingen en samenwerking.
- Verbeterde beschikbaarheid en toegankelijkheid van crisiszorg, acute zorg en kortdurende zorg en verblijf. Dit zal leiden tot een hogere tevredenheid van cliënten en hun familieleden, een vermindering van crisissituaties en spoedopnames, een toename van de bezettingsgraad van voorzieningen en een hogere kwaliteit van avond-, nacht- en weekendzorg.

WIE

Alle gecontracteerde ouderenzorg instellingen in Friesland, Dokterswacht Friesland, thuiszorgorganisaties, Ziekenhuizen, Ambulancezorg, Acute Zorgnetwerk Noord Nederland, ROAZ, KVR, GGZ, Coördinatiepunt Ouderenzorg Friesland.

RANDVOORWAARDEN

Het VWS-beleid m.b.t. het inrichten van een zorgcoördinatiecentrum op provinciaal niveau en op aspecten bovenregionaal is leidend voor de realisatie van deze IZA doelstelling.

FINANCIERING

Er zal een gezamenlijke IZA aanvraag worden ingediend door de betrokken partijen. Deze middelen zijn nodig voor de programmatische inrichting van het ZCC. Voor het structureel organiseren van een ZCC is een nieuwe financiering nodig vanuit de NZa. Deze ontwikkeling dient uiteindelijk gefinancierd te worden vanuit de reguliere budgetten. Voor 2025 is er nog geld beschikbaar vanuit de Transitiebudgetten WLZ.

EEN INTEGRALE AANPAK TUSSEN WONEN, WELZIJN EN ZORG MET ALS UITGANGSPUNT: THUIS, TENZIJ (2024 – 2027)

ACTIVITEITEN

Voldoende geschikte woningen in de wijk realiseren (levensloopbestendig en zorggeschikt) en huidige woningvoorraad slimmer benutten.

DOELSTELLINGEN

- Iedere (woondeal)regio kent een regionale routekaart waarin staat wie wat waar gaat bouwen.
- Alle gemeenten maken een woonzorgvisie met uitvoeringsagenda waarin ook de voortgang te monitoren is.
- Langer gezond en veilig zelfstandig wonen.
- Door geclusterde vormen wordt ontmoeting gestimuleerd en kan zorg eenvoudig worden op- en afgeschaald door de aanwezigheid van gezamenlijke ruimtes waar zorg en welzijn samenwerken.

WIE

Stuurgroep Aanjaagteam Wonen, welzijn en Zorg Friesland (voor provinciale afstemming) en daaronder in alle zes de woondealregio's bestuurlijke en ambtelijke tafels met daarin een vertegenwoordiging van: portefeuillehouders wonen en zorg & welzijn, corporaties, zorgorganisaties, zorgverzekeraar, huurdersbelang, en welzijnsorganisaties.

RANDVOORWAARDEN

Commitment op de opgave (aantal woningen per type per gemeente) vanuit de bestuurders. Ruimte om te bouwen (locaties) en investeerders.

FINANCIERING

Dit project wordt gefinancierd sinds 2020 vanuit de Transitiebudgetten WLZ en ook nog voor 2024, 2025 en 2026. Deze ontwikkeling dient uiteindelijk gefinancierd te worden vanuit de reguliere budgetten.

VERSTERKEN SOCIALE BASIS (2024 – 2025)

ACTIVITEITEN

Versterken sociale samenhang in de kernen met aandacht voor verbinding tussen informele en formele zorg.

Scholing samenwerking formele en informele zorgverleners.

DOELSTELLINGEN

- Voldoende voorzieningen (o.a. ontmoetingsruimte/ restaurant/ beweegplein) om de vitale wijk vorm te geven en daarbij slim gebruik te maken van de bestaande (zorg)infrastructuur, faciliteiten, kennis en ervaring van gemeenten, zorgaanbieders, buurtinitiatieven. Met als doel de vitaliteit van de Friese ouderen te stimuleren en gebruik van zorg te voorkomen dan wel uit te stellen.
- Grotere tevredenheid over samenwerking.

WIE

KVR, Zorgkantoor, Gemeenten, Welzijnsorganisaties, ouderenzorgorganisaties, huisartsen, partijen van fundamenteel versterken sociale basis.

RANDVOORWAARDEN

Voldoende betrokkenheid van de genoemde partijen.

FINANCIERING

Transitiebudgetten WLZ voor 2024, 2025, 2026. Deze ontwikkeling dient uiteindelijk gefinancierd te worden vanuit de reguliere budgetten.

DIGITALISERING (2024 – 2026)

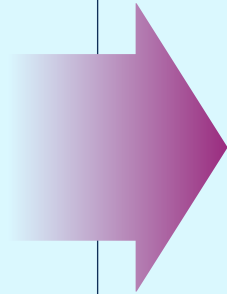
ACTIVITEITEN

Realiseren van elektronische gegevensuitwisseling binnen zorg en sociaal domein door projecten eOverdracht, DWAAN!, Samen voor medicatieoverdracht.

Realiseren van toegankelijk maken van de eigen zorggegevens voor inwoners (PGO).

Eenduidig en gestandaardiseerd registreren van data in het zorgproces, welke ook beschikbaar worden gesteld voor diverse secundaire doelen.

Activiteiten gericht op het beschikbaar stellen en verbeteren van hybride zorg. Gestandaardiseerd registreren, projecten: KIK-V en Datakwaliteit, Regionaal Federatief Zorgdatanetwerk.

DOELSTELLINGEN

- Digitale overdracht, samenwerking en gegevensuitwisseling in de keten.
- Breed gebruik van goed ingevuld PGO.
- Experimenteren en onderzoek naar kansrijke digitale hulpmiddelen.
- Dempen van intramurale zorginzet dankzij hybride zorg en digitale hulpmiddelen.
- Regionale databeschikbaarheid en stroomlijnen van informatie-uitwisseling.
- Minder dubbel werk, minder fouten.
- Effectiever en efficiënter zorggebruik.
- Optimalisering van de inzet van personeel.
- Burgers langer zelfstandig in de eigen omgeving.
- Effectiever gebruik van de intramurale capaciteit en de vastgoed strategie.
- Regionale lagere kosten voor ingezette hulpmiddelen en reductie van zorginzet per cliënt.

WIE

Alliade, KwadrantGroep, Tjongerschans, Nij Smellinghe, Zuidoost Zorg, Friese huisartsenvereniging, St. Gerrit, Patyna, Antonius, Gezondheidscentrum Makkum, Apotheek De Dokkumer Wâlden, GGZ Fryslân en Zorggroep Sint Maarten. KVR, Anders werken in de Zorg, Hanze hogeschool, NHL Stenden, Firda, Helath Noord, Byzondr

RANDVOORWAARDEN

Commitment op de opgave.

FINANCIERING

Gedeeltelijk via programma MeO, Transitie middelen WLZ 2023 en 2024 en landelijk KIK-V programma.

Mentale gezondheid & veerkracht

Ambitie

In 2040 zijn de inwoners van Friesland meer dan gemiddeld tevreden met hun leven omdat zij in de Mienskip direct met elkaar in verbinding staan in de wijk of buurt, om zo mentaal gezond en veerkrachtig te zijn, te worden en te blijven.

Als er hulp, ondersteuning of behandeling nodig blijkt is dat toegankelijk, waarin er voor iedereen die dat nodig heeft passende zorg geboden kan worden en waarbij zorg en ondersteuning zo integraal mogelijk wordt georganiseerd.

Doelstellingen aan de hand van de quadruple aim

1. **Gezondheid:** inwoners van Friesland voelen zich (mentaal) gezonder.
2. **Kwaliteit:** er is minder fragmentering in het mentale zorg en welzijnsaanbod waarbij specialistische expertise in de keten efficiënt en geborgd blijft. Het aanbod sluit aan bij de hulp- en/of zorgvraag en is voor iedereen beschikbaar. Ook is er aandacht voor het versterken van, en het borgen van succesvolle activiteiten in het sociaal domein.
3. **Betaalbaarheid:** overall zorgkosten voor mentale zorg en ondersteuning (Zvw + Wlz + Wmo + Participatiewet + Jeugdwet) stijgen minder hard dan de stijging in 2023.
4. **Medewerkers:** medewerkers worden ingezet, vanuit hun specifieke achtergrond en expertise, op die plekken in de keten waar vragen liggen die daar bij aansluiten. Dat vergroot het werkplezier waardoor er meer stabiliteit is in de beschikbaarheid van personeel.

Aanpak en toelichting

De afgelopen periode is er door meer dan vijftig professionals, ervaringsdeskundigen, beleidsmedewerkers, bestuurders en andere betrokkenen hard gewerkt aan het vormgeven en concretiseren van ideeën om de mentale gezondheid en veerkracht te versterken. In verschillende sessies zijn de kernactiviteiten en ook de visie op de wijze waarop zorg geboden wordt met elkaar doorleefd.

De uitwerking van deze werkagenda betreft een eerste aanzet van de centrale thema's die op dit moment nader worden uitgewerkt in vier werkgroepen. Dit wordt uitgewerkt met als doel mentaal gezonde en veerkrachtige Friese inwoners die, indien nodig, zorg, ondersteuning of behandeling ontvangen. In deze uitwerking wordt de indeling van het Trimbos-rapport 'GGZ uit de knel' gehanteerd zoals deze in september 2023 binnen de regio is besproken en als zodanig is vastgesteld als uitgangspunt door de bestuurlijke regiegroep (BRG) van de pijler mentale gezondheid en veerkracht.

De kernactiviteiten zijn:

- Promotie van de mentale gezondheid en veerkracht gedurende de hele levensverloop
- Laagdrempelige hulp bij (beginnende) problematiek en van geholpen worden naar jezelf (en andere) leren helpen
- Integraal samenwerken in de nulde, eerste lijn en bij de poort van de GGZ
- Integrale zorg en ondersteuning voor mensen met een ernstig Psychiatrische aandoening

Kernactiviteiten

Promotie van de mentale gezondheid en veerkracht gedurende de hele levensloop

Door in te zetten op initiatieven gericht op preventie en het realiseren van steunpunten in iedere gemeente en een breed spectrum aan digitaal (zelfhulp) aanbod worden (potentiële) hulpvragen vroegtijdig of op andere plekken in de keten opgevangen, kunnen inwoners elkaar of zichzelf beter helpen en wordt inzet van zorg voorkomen. Hierdoor neemt de gezondheid toe en het zorgverbruik af.

Laagdrempelige hulp bij (beginnende) problematiek en van geholpen worden naar jezelf (en andere) leren helpen

Het realiseren van laagdrempelige steunpunten in iedere Friese gemeente. Dit aangevuld met passend digitaal aanbod op het gebied van mentale gezondheid voor Friese inwoners.

Integraal samenwerken in de nulde, eerste lijn en bij de poort van de GGZ

Activiteiten zijn erop gericht om passende zorg te realiseren. Hiermee wordt de samenwerking tussen het voorliggend veld, het sociaal domein en de eerste- en tweedelijnszorg versterkt. Hierdoor worden inwoners vaker in één keer, op de juiste plek geholpen. Dit heeft een impact op de kwaliteit, betaalbaarheid en ook de medewerker tevredenheid.

Integrale zorg en ondersteuning voor mensen met een ernstig Psychiatrische aandoening

Door een specifieke aanpak te hanteren voor doelgroepen met complexe of meervoudige hulpvragen, zoals bijvoorbeeld inwoners met een ernstig psychiatrische aandoening (EPA) wordt de zorg voor hen beter georganiseerd. Met een specifieke aanpak ontvangt deze doelgroep eerder de juiste hulp waardoor verergering van de problematiek wordt voorkomen. Daarnaast wordt er ook beter samengewerkt en wordt de zorg ontdudd.

PROMOTIE VAN DE MENTALE GEZONDHEID EN VEERKRACHT GEDURENDE DE HELE LEVENSLLOOP

ACTIVITEITEN

Verminderen suïcidaliteit middels verbreding van de STORM-aanpak.

Gezonde school aanpak gericht op behouden of verkrijgen van school vignet gericht op mentale gezondheid.

Verminderen eenzaamheid door implementatie eenzaamheidsaanpak (bijvoorbeeld Join Us).

Onderzoek en ontwikkeling van overige preventie initiatieven.

DOELSTELLINGEN

- Minder Friezen hebben suïcidale gedachten en er zijn minder suïcides
- Er is minder eenzaamheid.
- Friezen zijn meer weerbaar en veerkrachtig en er is minder stigma rondom mentale problemen.

WIE

GGD Friesland, VNN, Carins, Gemeente Leeuwarden, ROS Friesland, GGZ Friesland, NHL Stenden, Gemeente Harlingen, Gemeente Sudwest-Fryslan, Zilveren Kruis, Firda, KieN, Maarsing en van Steijn.

WANNEER

Beeoogd indienen transformatieplan september 2024, daarna implementatie van alle projecten.

FINANCIERING

Transformatie aanvraag wordt opgesteld.

LAAGDREMPELIGE HULP BIJ (BEGINNENDE) PROBLEMATIEK EN VAN GEHOLPEN WORDEN NAAR JEZELF (EN ANDEREN LEREN HELPEN)

ACTIVITEITEN

Realiseren van laagdrempelige steunpunten, aangevuld met een passend digitaal aanbod op het gebied van mentale gezondheid voor Friese inwoners.

Inventariseren van de extra ondersteuningsbehoefte om de toegankelijkheid te borgen.

DOELSTELLINGEN

- (Potentiële) hulpvragen worden vroegtijdig of op andere plekken in de keten opgevangen.
- Inwoners kunnen elkaar of zichzelf beter helpen.
- Inzet van zorg wordt voorkomen.
- De gezondheid neemt toe en het zorgverbruik af.

WIE

KieN, Stjoer, Ixta Noa, Kearn, VNN, Firda, NHL Stenden, Gemeente Tystjerksteradiel, AtHomeFirst, Gemeente Noardeast-Fryslan, GGZ Friesland, Zorgbelang, Gemeente Achtkarspelen, De Friesland, Duore, Connexa, Mee Noord, Zorgplein Noord, RSG Sneek, Regiecentrum bescherming & veiligheid.

WANNEER

Beeoogd indienen transformatieplan september 2024, daarna implementatie van alle projecten.

FINANCIERING

Transformatie aanvraag wordt opgesteld.

INTEGRAAL SAMENWERKEN IN DE NULDE, EERSTE LIJN EN BIJ DE POORT VAN DE GGZ

ACTIVITEITEN

Uitwerken en implementeren van het verkennend gesprek als functie binnen wijkgerichte aanpak.

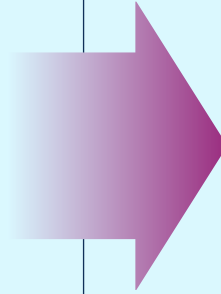
Ontwikkelen en implementeren van het Oriënterend gesprek binnen de wijkgerichte aanpak.

Uitwerken en implementeren van het Domeinoverstijgend casus overleg (MDO).

Inrichten van een consultatiefunctie richting GGZ waar huisartsen en Sociaal Domein gebruik van kunnen maken bij vragen over mentale gezondheid.

Het ontwikkelen van de 24/7 aanpak voor inwoners met psychosociale problematiek.

Transfertaal realiseren waarvoor wachttijden en aanbod transparant worden gemaakt. Zo kan er gekeken worden of cliënten die op een wachtlijst staan sneller behandeld kunnen worden bij een andere organisatie.

DOELSTELLINGEN

- Iedere huisartsenpraktijk is onderdeel van een lokaal netwerk mentale gezondheid, waarin de huisarts / POH GGZ nauw samenwerken met professionals uit het sociaal domein en de GGZ.
- De samenwerking tussen het voorliggend veld, het sociaal domein en de eerste- en tweedelijnszorg wordt versterkt.
- Inwoners ontvangen passende zorg. Dit heeft een impact op de kwaliteit, betaalbaarheid en ook de medewerker tevredenheid.
- Friese inwoners hebben toegang tot een laagdrempelig oriënterend gesprek.
- Voor 30% van nieuwe verwijzingen naar de SGGZ wordt een verkennend gesprek gevoerd.
- Alle Friese huisartsen hebben toegang tot een domein overstijgend casusoverleg.
- Alle Friese huisartsen, POH-GGZ en wijkteammedewerkers hebben toegang tot SGGZ-consultatie.
- Alle Friese inwoners hebben toegang tot multidisciplinaire triage buiten kantoortijden bij psychosociale problematiek
- De wachttijden in de GGZ worden minder.

WIE

Gemeente smallingerland, GGZ Friesland, Dokterzorg, ROS Friesland, Gemeente Harlingen, Sociaal werk de Kear, Carins, Synaeda, GGZ Santana, VNN, Ouderen psychiatrie Friesland, Forte GGZ, Zilveren Kruis, Stichting sociaal collectief, Gemeente Heerenveen, Friese huisartsenvereniging.

WANNEER

Beoogd indienen transformatieplan september 2024, daarna implementatie van alle projecten.

FINANCIERING

Transformatie aanvraag wordt opgesteld.

INTEGRALE ZORG EN ONDERSTEUNING VOOR MENSEN MET EEN ERNSTIG PSYCHIATRISCHE AANDOENING

ACTIVITEITEN

Integrale EPA aanpak en werkwijze in alle Friese gemeenten.

Het verbreden van de bestaande integrale EPA-aanpak met huisartsen en LVB-professionals.

Het vormgeven en uitvoeren van een communicatiecampagne richting gemeenten en wijkteams.

DOELSTELLINGEN

- Er is een integrale intake voor iedere Friese inwoner met EPA beschikbaar.
- De bestaande aanpak is verbreed met huisartsen en LVB- expertise.
- Verergering van de problematiek wordt voorkomen.

WIE

Gemeente Leeuwarden, Gemeente Noardeast Fryslan, Zilveren Kruis, GGZ Friesland, Alliade, KieN, Dokterszorg, Gemeente Dantumadiel.

WANNEER

Beoogd indienen transformatieplan september 2024, daarna implementatie van alle projecten.

FINANCIERING

Transformatie aanvraag wordt opgesteld.

OVERKOEPELENDE ACTIVITEITEN

ACTIVITEITEN

Ontwikkeling van een lerend netwerk mentale gezondheid conform positieve gezondheid

Digitaal aanbod, zowel preventief, laagdrempelig en 100% online of hybride vormen van zorg en ondersteuning.

Inzicht in Sociale Kaart, zodat snel de weg te vinden is naar beschikbare en passende zorg en ondersteuning.

Trainen van professionals in gedachtegoed positieve gezondheid.

Communicatieplan mentale gezondheid.

DOELSTELLINGEN

- Inwoners en professionals vinden snel hun weg naar beschikbare en passende ondersteuning.
- Er is een digitaal aanbod ontwikkeld en geïmplementeerd.
- Opgeleide professionals met het gedachtegoed positieve gezondheid.
- Werkwijzen, initiatieven en functies worden al doende verbeterd.
- Er is draagvlak onder inwoners en professionals voor de plannen op het gebied van mentale gezondheid en veerkracht.

WANNEER

Beoogd indienen transformatieplan september 2024, daarna implementatie van alle projecten.

FINANCIERING

Transformatie aanvraag wordt opgesteld.

Toekomstbestendige Medisch Specialistische Zorg (MSZ)

Ambitie

Inwoners zijn verzekerd van de best passende medisch specialistische zorg, nu en in de toekomst. Gezamenlijk zorgen we voor de betaalbaarheid, toegankelijkheid en kwaliteit van de medisch specialistische zorg en voor behoud van voldoende personeel. Dit realiseren we in verbinding met de gehele zorgketen, om zo de zorg te kunnen bieden waar deze het beste past.

Doelstellingen aan de hand van de quadruple aim

1. **Gezondheid:** we voorkomen een (zwaardere) zorgvraag.
2. **Kwaliteit:** we borgen dat er gelijke en passende kwaliteit van medisch specialistische zorg wordt geleverd in de gehele regio.
3. **Betaalbaarheid:** we zorgen voor optimale benutting van capaciteit in de regio, waarbij we tegelijkertijd borgen dat medisch specialistische zorg beschikbaar blijft voor inwoners van Friesland. Zo werken we efficiënter en blijft de MSZ zorg betaalbaar.
4. **Medewerkers:** we zorgen voor voldoende tevreden zorgprofessionals door hen te binden, boeien en behouden in de regio.

Aanpak en toelichting

Er wordt samengewerkt aan toegankelijke, betaalbare en kwalitatief goede ziekenhuiszorg. Dit gebeurt in het traject 'Toekomstbestendige Ziekenhuiszorg Friesland'. Het hoofddoel van deze transitie is een efficiëntere inzet van schaars (zorg) personeel, om zo de zorg toegankelijk te houden. Daarnaast levert de transitie een kostenbesparing op, die nodig is om de zorg te innoveren en tegelijkertijd betaalbaar te houden. Tot slot draagt de transitie bij aan de verduurzaming van de zorg in de Friese regio.

Op dit moment wordt gewerkt aan de routekaart 'Toekomstbestendige Ziekenhuiszorg Friesland'. Lijnen die uitgewerkt worden binnen deze routekaart zijn hierna weergegeven.

Kernactiviteiten

Nadere uitwerking traject Toekomstbestendige Ziekenhuiszorg in Friesland

Locatieprofilering: dichtbij als het kan, verder weg als het moet

Er wordt toegewerkt naar duidelijke locatieprofielen voor de toekomstige Friese ziekenhuizen. Door concentratie van complexe zorg kunnen ziekenhuizen patiënten de hiervoor benodigde expertise bieden. Voor deze zorg spelen de bovenregionale ontwikkelingen met omliggende ziekenhuizen mee (gesprekken in Friesland, Groningen én Drenthe). En voor basiszorg kunnen patiënten in elk ziekenhuis (dichtbij) terecht. Zo kunnen patiënten zorg van hoge kwaliteit krijgen en blijft de zorg toegankelijk door schaars personeel optimaal in te zetten.

Gedurende 2024-2025 wordt de locatieprofilering van de drie toekomstige ziekenhuislocaties uitgewerkt. Hierbij wordt onderzocht welke stappen we al eerder kunnen zetten richting die toekomstige profielen, om ook in de transitieperiode zorg toegankelijk te houden.

Thuis als het kan en digitaal als het kan

Friese ziekenhuizen trekken samen op om de digitalisering en verplaatsing van zorg naar huis te versnellen. Hiermee wordt zorg dichtbij gebracht en de druk op de zorgprofessionals verlicht. In 2024 wordt in kaart gebracht welke zorgpaden geschikt zijn voor digitalisering of verplaatsing naar huis. Hierbij wordt

voortgebouwd op de bestaande best practices, zowel binnen Friesland als daarbuiten.

In 2025 wordt voor deze zorgpaden een implementatieplan uitgewerkt en start en versnelt de implementatie. Zo snel mogelijk worden stappen gezet richting de zorg van de toekomst en het ontwerp van het nieuwe ziekenhuis in Joure sluit hierop aan.

Boeien, binden en behouden van zorgprofessionals

De transitie van vier naar drie ziekenhuizen is noodzakelijk en tegelijkertijd impactvol voor medewerkers. De Friese ziekenhuizen zijn vastbesloten om de huidige medewerkers te behouden en nieuw talent aan te trekken. In de transitie worden medewerkers goed meegenomen in de noodzaak en het toekomstperspectief. Een gedegen basisziekenhuis met een stevig palet is een aantrekkelijke werkomgeving. Waarbij voldoende schaal per locatie rust geeft en bijdraagt aan duurzame inzetbaarheid van het personeel.

De komende jaren wordt samen met medewerkers het werk anders georganiseerd om moderne, innovatieve en aantrekkelijke werkgevers te zijn. Zo zorgt aantrekkelijk werkgeverschap voor verlaging van de werkdruk en het verminderen van de personeelsschaarste.

Oog voor de impact op alle betrokkenen

De transitie van vier naar drie ziekenhuizen is essentieel en heeft gelijktijdig aanzienlijke invloed op alle betrokkenen. De effecten raken niet alleen de betrokken ziekenhuizen, maar ook zeker de inwoners, de rest van de zorgketen en bredere maatschappelijke onderwerpen. Er is oog voor deze impact en de komende jaren wordt opgetrokken met alle betrokkenen om deze transitie samen in te vullen en te realiseren.

- **Betrokkenheid partners:** Gezien de impact van de ziekenhuistransitie op de gehele zorgketen en de maatschappij, wordt opgetrokken met alle betrokken partijen (zoals ketenpartners en gemeenten) in de uitwerking van het toekomstscenario en de transitie van de ziekenhuiszorg. De komende periode wordt in overleg met ketenpartners de invulling van hun betrokkenheid uitgewerkt.
- **Inwonerparticipatie;** realisatie van de transitie is in het belang van de inwoners van Friesland en omgeving en goede inwonerparticipatie staat centraal. Samen met Zorgbelang wordt in 2024-2025 een zorgvuldig traject gelopen om het inwonersperspectief goed mee te nemen.

Zorgverschuiving van de 2e lijn naar de 1,5e, 1e en 0e lijn

De essentie van de juiste zorg op de juiste plek is het voorkomen van zorg, verplaatsen van zorg en het vervangen van zorg. Om de zorg voor inwoners beschikbaar, bereikbaar en betaalbaar te houden, zal deze op een andere manier georganiseerd moeten worden.

Toegewerkt wordt naar een zorglandschap waarbij de patiënt de zorg ontvangt op de plaats waar deze het beste geleverd kan worden voor zo laag mogelijke kosten.

Dit betekent dat allereerst ingezet wordt op samen kijken naar welke zorg die nu nog in het ziekenhuis geleverd wordt op een andere plek en mogelijk door en samen met andere professionals geleverd kan worden. Er is inmiddels een inventarisatie gedaan van initiatieven die al lopen op dit thema. Daarnaast is het zorgveld gevraagd om hun ambitie voor wat betreft zorgverschuiving te gaan delen. Voorbeelden hiervan zijn:

- Activiteiten met name gericht op chronische aandoeningen, zoals chronische nierschade, cardiovasculaire aandoeningen, leefstijl gerelateerde aandoeningen en chronische pijn
- Meedenkconsulten voor integrale zorg
- Leefstijlpoli's
- Rechtstreekse verwijzingen zonder tussenkomst van de huisarts voor specifieke aandoeningen

De verzamelde input wordt tijdens een werksessie op 19 juni besproken. Op basis van deze werksessie wordt een eerste versie van een ambitiedocument gemaakt met daarin de onderwerpen die de regio in volgorde van belang zou willen uitwerken. Dit document beschrijft welke initiatieven doorgang vinden, welke uitbreiding krijgen en waarmee te stoppen. En vanzelfsprekend waarmee te starten. De doelstelling is om 1 oktober een uitgewerkt ambitiedocument op te leveren.

NADERE UITWERKING TRAJECT TOEKOMSTBESTENDIGE ZIEKENHUISZORG IN FRIESLAND EN AANPALENDE REGIO'S

ACTIVITEITEN

Locatieprofilering: dichtbij als het kan, verder weg als het moet.

Boeien, binden en behouden van zorgprofessionals.

Aanscherping van (hybride) zorgpaden en digitalisering om zorg waar mogelijk digitaal te leveren.

DOELSTELLINGEN

Toewerken naar roadmap

- Toekomstbestendig inrichten van de medisch specialistische zorg in Friesland.
- Zorg toegankelijk, kwalitatief en betaalbaar houden.
- Aantrekkelijk werkgeverschap, kansen voor medewerkers tot persoonlijke, professionele ontwikkeling.
- Versnellen digitalisering en verplaatsing van zorg naar huis. Hiermee zorg dichtbij brengen en de druk op de zorgprofessionals verlichten.
- Huidige medewerkers behouden en nieuw talent aantrekken.

WIE

Stuurgroep.

WANNEER

Volgt uit routekaart.

ACTIVITEITEN

Betrokkenheid partners: de komende periode in overleg met ketenpartners de invulling van hun betrokkenheid uitwerken.

Inwonerparticipatie; doorlopen zorgvuldig traject om het inwonersperspectief goed mee te nemen.

DOELSTELLINGEN

De transitie van vier naar drie ziekenhuizen samen met alle betrokkenen invullen en realiseren.

WIE

Samen met Zorgbelang.

WANNEER

Continu.

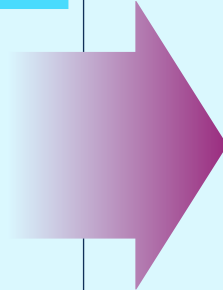
ZORGVERSCHUIVING VAN DE 2E LIJN NAAR DE 1,5E, 1E EN 0E LIJN

ACTIVITEITEN

Meedenkconsulten.

Rechtstreekse verwijzing zonder
tussenkoms huisarts.

Integrale zorgpaden.

Interventies op chronische aandoeningen.
Leefstijlpoli's.

DOELSTELLINGEN

- Minder verwijzingen naar ziekenhuis door huisarts.
- Stijging digitale consulten.
- Reductie wachttijden en zorgconsumptie.
- Voorkomen zwaardere zorgvraag.
- Leveren van zorg op de juiste plaats, tegen lagere kosten.

WIE

Divers.

WANNEER

Definitieve werkagenda voor deze kernactiviteit volgt op basis van de werksessie op 19 juni.

Versterken sociale basis

Ambitie

We willen de sociale basis versterken door de weg vrij te maken voor de kracht van de mienskip.

In heel Fryslân is er in elk dorp, wijk en kern een plek of aanspreekpunt die fungeert als een knooppunt voor inwoners. Waar welzijn, zorg, sport en cultuur bij elkaar komen. Partijen werken samen zonder schotten. Inwoners hebben zelf de mogelijkheden om aan te geven waar hun behoefte ligt. Waar nodig kunnen ze zelf extra ondersteuning organiseren, of ze worden ondersteund in het leren en ontwikkelen van de vaardigheden hiervoor. Er is ondersteuning en stimulering tot informele hulp en een netwerk aan contacten om zo het welzijn van de inwoners te vergroten en het beroep op de formele zorg te verlagen. .

Mensen van jong tot oud en de systeem- en informele wereld ontmoeten en kennen elkaar. En er zijn activiteiten op het gebied van sport, muziek en cultuur. Alle inwoners van jong tot oud krijgen gelijke kansen, school, werk en vrije tijd zijn hier belangrijke knooppunten hiervoor.

Door de sterke verbondenheid, korte lijnen en goed netwerk is er ook zicht op gezinnen, inwoners die niet kunnen of willen participeren. Er is oog voor maatwerk en waar nodig ook hulp en zorg achter de voordeur. Kernen geven zelf aan waar de behoefte ligt vanuit hun omgeving en populatie. Inwoners worden hierin gesteund door de benodigde partijen.

Doelstellingen aan de hand van de quadruple aim

1. **Gezondheid:** De gemeenschapsfactoren die verankerd zijn in de sociale basis - Mienskip zijn van invloed op (wel)bevinden en gezondheid van de inwoners. Een belangrijke rol is weggelegd voor welzijn en het onderwijs waar de verschillende thema's uit het regiobeeld samenkomen.
2. **Kwaliteit:** Elk dorp, wijk of kern heeft een sterke sociale basis van waaruit gewerkt wordt en waarbij ingezet wordt op gelijke kansen voor iedereen. Door elkaar te leren kennen en ontmoeten is er een verregaande samenwerking tussen de systeem- en informele wereld, zonder schotten en hebben inwoners eigen regie.
3. **Betaalbaarheid:** Een stevige en essentiële inzet aan de transformatie van zorg naar gezondheid, die bijdraagt aan alle overige opgaven en vermindering van zorgvraag en kosten.
4. **Medewerkers:** Door aan te sluiten bij de behoefte van de inwoner en een netwerk waar iedereen elkaar kent en weet te vinden en samenwerkt, kunnen de medewerkers zich richten op nuttige en doelmatige ondersteuning.

Aanpak en toelichting

Het versterken van de sociale basis vraagt om een verandering van houding en gedrag van eenieder. Hier is visie, lef en gedeeld leiderschap voor nodig. Het gaat om co-creatie: samen doen, leren en ontwikkelen, integratie van voorzieningen en verbinden van sectoren, tijdig en flexibel bijsturen van beleid als nodig en toekomstbestendige professionals. Om dit goed te doen, passen we een werkwijze toe die 'lerend evalueren' wordt genoemd waarin weten, delen en doen samenkomen. Evalueren heeft bij deze werkwijze twee doelen: 1) weten wat werkt, voor wie en in welke omstandigheden en 2) weten wat er anders moet om meer te bereiken. We doen dit binnen drie kernactiviteiten en brengen uitkomsten samen in een overkoepelend lerend netwerk.

Voorwaarden om dit te laten slagen zijn dat we daarbij een goed werkwijze kiezen. Dat betekent aansluiten bij wat er al is en toevoegen wat nodig is, bottom up en cyclisch werken, complexiteit omarmen, het systeem ondersteunend laten zijn, gelijkwaardig samenwerken met gedeeld leiderschap en aandacht voor draagvlak en borging.

Positieve gezondheid is een belangrijk leidend principe om de verbinding tussen formele en informele zorg en tussen sectoren te versterken. We hebben de activiteiten uitgewerkt naar een algemeen voorlopig veranderplan voor Fryslân met benodigde input, activiteiten, te verwachten output, uitkomsten en impact op lange termijn. NB: we zijn nog met onze partners in gesprek over de verdere uitwerking van genoemde activiteiten. Zoals de

aanpak hier beschreven wordt, is de stand van zaken half juni 2024 en dit zal zich dit de komende maanden verder ontwikkelen.

Het thema versterken sociale basis heeft een figuur opgesteld waarin de beoogde activiteiten naar voren komen.

Kernactiviteiten

Activiteiten in leerplekken in de regio rondom drie transformatiethema's

Co-creatie met een actiegerichte aanpak, rekening houdend met de complexiteit van een steeds veranderende context. Verbinding leggen met digitalisering: concrete kansen lokaal benutten in een samenwerking. Data verzamelen voor een maatschappelijke businesscase analyse. Keuze voor leerplekken rondom drie transformatiethema's die zijn geclusterd volgens de drie niveaus van sociale basis:

1. Persoonlijk (informeel) – bijvoorbeeld de Opstap Sint Jacobiparochie en initiatieven rondom samenwerking formele en informele zorg.
2. Gemeenschappelijk (georganiseerd informeel) – bijvoorbeeld Bloeizones en stedelijke transformatie naar leefbare wijken zoals Leeuwarden-Oost.
3. Institutioneel (georganiseerd formeel) – bijvoorbeeld de Mienskiphûskeamers, ontmoetingsplekken (ontwikkeling OKO) waarbij (eerstelijns)zorg, welzijn, scholen en VVT-instellingen betrokken zijn voor interprofessionele samenwerking.

Deze indeling is niet heel strak, aangezien initiatieven vaak bijdragen aan meerdere niveaus.

Duurzame verbinding met andere fundamenteën, opgaven en ervaringen

De inzet vanuit sociale basis dient als smeerolie in de onderlinge verbinding en betreft het systeemniveau. Er wordt hiervoor kennis benut vanuit onder andere het lectoraat sociale kwaliteit van NHL-

Stenden. Activiteiten waarbinnen deze verbinding tot stand komt: een netwerkanalyse per gemeente, zorgen voor experimenteerruimte en ontschotting en de sociale basis ondersteunen waar nodig om de andere fundamenteën en opgaven te versterken waaronder om te beginnen versterking eerste lijn en gezond ouder worden.

Domeinoverstijgend en interprofessioneel samenwerken faciliteren

Het credo 'zelf als het kan, thuis als het kan en digitaal als het kan' gaat een belangrijke verandering voor de zorg- en welzijnsprofessionals betekenen. Samenwerking tussen zorg en onderwijs en tussen formele en informele zorg is hierbij van belang. Er worden mogelijkheden verkend voor het meer en anders inzetten van sociaal werkers. Samen met de relevante opleidingen wordt geoefend met huidige en toekomstige professionals om de passende skills & mindset te ontwikkelen en deze verder door te vertalen naar hun eigen praktijk met oog voor inwoners van alle leeftijden en achtergronden.

Fries leernetwerk en bewustwordingscampagne

Lerend evalueren doen we binnen de hierboven beschreven drie kernactiviteiten en we brengen de uitkomsten samen in een overkoepelend lerend netwerk als vierde kernactiviteit. Dit begint met draagvlak creëren onder de samenwerkende partijen voor het versterken van de sociale basis door een gezamenlijke visie, strategie en taal te ontwikkelen. Vanuit het leernetwerk faciliteren en stimuleren we het samen doen, ontwikkelen en leren, het opschalen van werkzame initiatieven op basis van resultaten (monitoring, evaluatie en datamodellen). Van daaruit realiseren we een bewustwordingscampagne waarbij we ons richten op een breed gedragen visie op gezondheid en het zichtbaar maken van impact op korte, middellange en lange termijn.

Friese Preventieaanpak – Versterken sociale basis: *De weg vrij maken voor de kracht van de Mienskip; Samen voor de meest gezonde regio van Europa*

Voorlopig veranderplan voor Fryslân

FPA werkt aan haar missie door **weten, delen en doen**: Een goede gezondheid en gelijke kansen voor iedereen in alle levensfasen mogelijk maken: Lyts, Jong, Grut en Wiis.

De weg vrij maken voor de kracht van de Mienskip: aansluiten bij wat er is en toevoegen wat nodig is, bottom-up en cyclisch werken, complexiteit omarmen, systeem is ondersteunend, gelijkwaardig samenwerken, aandacht voor draagvlak en borging.

Input: 1) Ervaringsdeskundigheid vanuit inwoners en professionals met verschillende achtergronden, 2) Organisatiekracht, netwerken, verbinding en 3) Financiering vanuit programma en cofinanciering en 4) Data ontsluiten en gebruiken, M&E voor lerend evalueren.

ACTIVITEITEN IN LEERPLEKKEN IN DE REGIO RONDOM DRIE TRANSFORMATIETHEMA'S

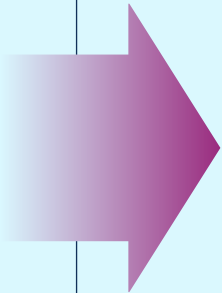
ACTIVITEITEN

Selectie van leerplekken en inventariserende gesprekken met trekkers.

Op elke plek: 1) idee identificeren, 2) vaststellen wat nodig is voor transformatie, 3) veranderplan, 4) uitvoeren, 5) evalueren, 6) door-ontwikkelen/borgen (cyclisch).

Verbinding met digitalisering op lokaal niveau: concrete kansen daar benutten in een samenwerking.

Monitoring & evaluatie die verbanden legt tussen de activiteiten en bijdrage aan de transitie op korte en langere termijn (maatschappelijke businesscase analyse) en ondersteunend is aan de verandering en het leerproces.

DOELSTELLINGEN

- Inwoners meer aan zet: grip op / zeggenschap over activiteiten rond gezondheid, behoeftes centraal, inwoners worden bereikt.
- Beschikbare ontmoetingsplekken: (welzijns-) organisaties, inwoners, buurthuizen, scholen en zorgprofessionals voelen zich gesteund en leren.
- Partijen werken samen zonder schotten.
- Inwoners hebben betere uitgangsvoorwaarden voor gezond gedrag.
- De mate waarin inwoners mogelijkheid hebben om te participeren in sociale relaties zodat hun welzijn, capaciteiten en potentieel verbetert, neemt toe (sociale kwaliteit).

WIE

Friese Preventieaanpak samen met gemeenten, instellingen, welzijn, trekkers overige opgaven keuze maken voor de leerplekken.

WANNEER

Inventarisatie in gemeenten juni-juli-augustus 2024. Keuze leerplekken augustus 2024. Start met de activiteiten op de aangewezen leerplekken in 2024 en door in 2025 – 2027.

RANDVOORWAARDEN

Betrokkenheid van alle actoren, stevige coördinatie op alle niveaus.

FINANCIERING

Financiële middelen voor (menskracht) als monitoring & evaluatie en coördinatie.

DUURZAME VERBINDING MET ANDERE FUNDAMENTEN, OPGAVEN EN ERVARINGEN (AUGUSTUS 2024-2027)

ACTIVITEITEN

De werkagenda's van andere fundamente en opgaven concreet laten aansluiten bij sociale basis – geen dingen dubbel doen.

Proces begeleidende evaluatie (reflexieve monitoring in actie) van versterken sociale basis, data ontsluiten en optimaal gebruiken.

Verbinding met kennis over effectieve aanpak sociale basis elders in NL en daarbuiten (lectoraat sociale kwaliteit NHL-Stenden, Planbureau Fryslân, AJSPH, andere relevante netwerken en kennisinstellingen).

Een netwerkanalyse per gemeente, geclusterd naar niveaus sociale basis en analyse sociale kwaliteit.

DOELSTELLINGEN

- Passender beleid: Overheden en organisaties voeren integraal ethisch verantwoord beleid met lange termijnvisie, gericht op de weg vrij maken voor de kracht van de Mienskip: anders organiseren, financieren en monitoren is regulier.
- Inzicht in wat de fundamente en opgaven nodig hebben van de sociale basis – daar actie op zetten.
- Inzicht in activiteiten binnen sociale basis: leren wat werkt van wie in welke context.
- Het fundament versterken sociale basis leert ook zelf; we weten daardoor gaandeweg steeds beter wat werkt, voor wie en in welke context en verbinden dat aan actie(s).

WIE

Friese Preventieaanpak samen met gemeenten, instellingen, welzijn, trekkers overige opgaven.

RANDVOORWAARDEN

Betrokkenen moeten zich eigenaar voelen van het plan, wanneer is het voor iedereen een succes?

FINANCIERING

Via transformatieaanvraag.

DOMEINOVERSTIJGEND- EN INTERPROFESSIONEEL SAMENWERKEN EN FACILITEREN (AUGUSTUS 2024-2027)

ACTIVITEITEN

Verkennen domeinoverstijgend en interprofessioneel samenwerken in de regio en gekoppeld aan de leerplekken / ateliers sociaal domein en andere relevante initiatieven.

Verkennen van en oefenen met sociaal werkers (MBO en HBO) meer inzetten waar anders verpleegkundigen ingezet worden.

DOELSTELLINGEN

- Interprofessioneel werken, preventie (Positieve Gezondheid) zijn thema's in onderwijs en opleiding: MBO/HBO/WO, professionals en mantelzorgers werken optimaal samen.
- Kennis, onderwijs, (technologische) hulpmiddelen voor domeinoverstijgend werken.

WIE

Onderwijs, welzijn, gemeenten. Sub regio's.

RANDVOORWAARDEN

Betrokkenen moeten zich eigenaar voelen van het plan, wanneer is het voor iedereen een succes?

FINANCIERING

Via transformatieaanvraag.

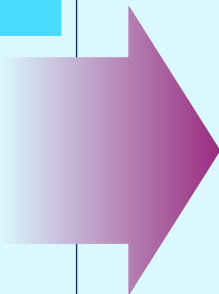
FRIES LEERNETWERK EN BEWUSTWORDINGSCAMPAGNE

ACTIVITEITEN

Opzetten leernetwerk voor verschillende doelgroepen (inwoners, professionals, beleidsmakers): samen het lerend evalueren vormgeven.

Bijeenkomsten organiseren.

Bewustwordingscampagne vormgeven en uitvoeren.

DOELSTELLINGEN

- Kennis verbinden: samen doen, ontwikkelen en leren vormgeven. Samenbrengen (lokaal, regionaal, (inter)nationaal) van kennis en leren wat werkt (inhoud), hoe het werkt (proces) en voor wie.
- Opschalen van initiatieven op basis van resultaten (monitoring, evaluatie en datamodellen): optimaal samenwerken.
- Zorgen voor breed gedragen visie op gezondheid, zichtbaar maken van de impact van het programma vanaf het begin (bevorderen olievlekwerking – iedereen wil bij deze beweging horen), impact zichtbaar maken voor verschillende doelgroepen op korte, middellange en lange termijn.

WIE

FPA met relevante partners zoals Kenniswerkplaats Gezond Fryslan, inwonercoalitie.

WANNEER

Start zomer 2024, uitwerken najaar 2024 en door vanaf 2025.

RANDVOORWAARDEN

Betrokkenen moeten zich eigenaar voelen van het plan, wanneer is het voor iedereen een succes?

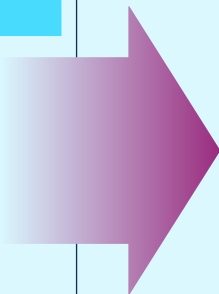
FINANCIERING

Via transformatieaanvraag.

AANVRAGEN TRANSFORMATIEMIDDELEN IZA

ACTIVITEITEN

Om de beoogde transformatie te kunnen gaan realiseren zal er een transformatieaanvraag gedaan worden, die bijdraagt aan alla opgaven en fundamenten.

DOELSTELLINGEN

Goedgekeurde transformatieaanvraag.

WIE

FPA samen met alle partners, trekkers van andere opgaven en fundamenten.

WANNEER

Snelle toets augustus 2024. Transformatieaanvraag najaar 2024.

RANDVOORWAARDEN

Belangrijk om helder te krijgen dat en hoe we een transformatie in de zorg willen bewerkstelligen vanuit het sociaal domein: IZA transformatieaanvraag gaat over passende zorg en richt zich op zorggebruik, regionale/landelijke herverdeling van zorg en welzijn, inzet van personeel en omvang van zorgvastgoed.

FINANCIERING

GGD-Fryslan doet voor-financiering - verwerken in de IZA Transformatieaanvraag, inclusief de randvoorwaarden. 'Komen tot een IZA Transformatieaanvraag' is dan een eerste mijlpaal in het plan.

Versterken eerste lijn

Ambitie

Inwoners leven en voelen zich gezond en weerbaar. Bij een mogelijke zorg of ondersteuningsvraag, kunnen zij dichtbij hulp vragen en ontvangen vanuit de Mienskipsgedachte. Wanneer zij zorg of ondersteuning nodig hebben vanuit de eerste lijn, wordt gewerkt met goede (digitale) triage en in nauwe samenwerking met de nulde lijn.

Op wijkniveau wordt domeinoverstijgend en multidisciplinair samengewerkt om te komen tot de juiste zorg en ondersteuning op de juiste plek, op het juiste moment, door de inwoner zelf of een naaste als het kan, eventueel digitaal en fysiek in een groep of eventueel individueel waar nodig. Zo wordt direct toegewerkt naar de passende oplossing voor het vraagstuk, vanuit een integrale blik en met positieve gezondheid als leidend principe.

Eerstelijns zorgverleners (brede eerste lijn) zijn provinciaal en sub-regionaal goed georganiseerd, vertegenwoordigd en gemandateerd om afspraken te maken over het vormgeven van zorg- en ondersteuning.

Doelstellingen aan de hand van de quadruple aim

1. **Gezondheid:** de algemene gezondheid van de Friese inwoners neemt toe en de stijgende instroom in de eerste lijn vlakt af dankzij preventie en goede coördinatie in de gehele zorg- en welzijnsketen.
2. **Kwaliteit:** de kwaliteit van geleverde zorg in de eerste lijn neemt toe dankzij de versterkte organisatiegraad.
3. **Betaalbaarheid:** dankzij goede (digitale) triage richting een passende oplossing voor het vraagstuk, wordt onnodige zorg en ondersteuning vermeden en stijgen de zorgkosten in de eerste lijn minder hard dan verwacht.
4. **Medewerkers:** de druk op de professionals binnen de huisartsenzorg en de andere eerstelijnszorgprofessionals neemt af waardoor het werkplezier toeneemt.

Aanpak en toelichting

Eind 2023 zijn zowel het regioplan Friesland als de landelijke Visie eerstelijnszorg 2030 gepubliceerd. Voor de regionale werkagenda van Friesland is gepoogd om deze bij elkaar te brengen, zodat zowel de doelstellingen van het regioplan Friesland met betrekking tot de eerste lijn, als die voor de Visie eerstelijnszorg 2030 gerealiseerd worden.

Er wordt ingezet op de volgende kernactiviteiten:

- Opzetten en versterken wijkgericht werken in Fryslân, conform Landelijke visie op de eerste lijn en door het vormen van een provinciaal dekkend netwerk van Regiotafels
- Eerstelijns zorgverleners (brede eerste lijn) zijn provinciaal en sub-regionaal goed georganiseerd, vertegenwoordigd en gemandateerd om afspraken te maken over het vormgeven van zorg- en ondersteuning
- Instroom eerstelijns verminderen door preventie en taken anders te beleggen

Kernactiviteiten

Opzetten en versterken wijkgericht werken in Fryslân, conform Landelijke visie op de eerste lijn

Het doel is om een provinciaal dekkend netwerk van wijkgericht samenwerken te realiseren. De kern van het wijkgerichte samenwerkingsverband bestaat in ieder geval uit huisarts, apotheker, wijkverpleging en sociaal domein. Indien nodig kunnen andere specialismen aansluiten op basis van specifieke doelgroepen, zoals GGZ, VVT en MSZ. Daarbij wordt ingezet op verdere professionalisering van de samenwerking wijkgericht samenwerken. Zo wordt ingezet op domeinoverstijgende samenwerking tussen preventie, het sociaal domein en het zorgdomein in iedere zorgregio binnen Friesland. Denk hierbij aan de huidige situatie van samenwerking in Zorgnetwerk Leeuwarden en Regiotafel Heerenveen e.o. Het vormen van een dekkend netwerk aan Regiotafels is een belangrijk onderdeel hiervan.

Eerstelijns zorgverleners (brede eerste lijn) zijn provinciaal en sub-regionaal goed georganiseerd, vertegenwoordigd en gemandateerd om afspraken te maken over het vormgeven van zorg- en ondersteuning. Een goede organisatiegraad van de verschillende disciplines in de eerstelijnszorg zorgt voor betere coördinatie en samenwerking binnen de gehele zorg en welzijnketen. Allereerst moet de huidige organisatiegraad worden geïnventariseerd. Vervolgens wordt de inhoud van de te nemen vervolgstappen nader uitgewerkt, bijvoorbeeld: als gevolg van project Oogzorg is het wenselijk om organisatiegraad Friese Optometristen te verbeteren. In de werkagenda (Excel) staan meerdere voorbeelden opgenomen, evenals het overzicht van de beroepsgroepen die worden meegenomen onder deze kernactiviteit.

Domeinoverstijgende en wijkgerichte samenwerking tussen de eerstelijns zorgaanbieders, GGD, sociaal domein en welzijn

De eerstelijnszorg vraagt voor bepaalde doelgroepen nauwe afstemming, coördinatie en samenwerking met partijen buiten de eerstelijns. De domeinoverstijgende en wijkgerichte aanpak voor specifiek versterken sociale basis, gezond ouder worden en kansrijk opgroeien en gezond leven zijn hier voorbeelden van. Zo wordt actief ingezet op preventieve zorg, zoals beweeg- en leefstijlaanbod en bereikbaarheid en beschikbaarheid van voorzieningen. Dat vraagt afstemming van aanbod tussen eerstelijnszorg, GGD, gemeenten en sociaal domein. Onderwerpen moeten “landen” in het dekkend netwerk van Regiotafels.

Instroom eerstelijns verminderen door preventie en taken anders te beleggen

De eerstelijnszorg zet sterk in op het verminderen van de instroom door preventie en ‘taakdelegatie’ vanuit huisarts naar andere disciplines, zoals de extended scope van de fysiotherapie. Een deel van deze activiteiten vallen onder andere fundamenteën of opgaven, zoals kansrijk opgroeien & gezond leven of versterken sociale basis. Daarnaast zijn er ook vanuit de eerstelijnszorg specifieke activiteiten gericht op preventie opgenomen in de werkagenda, zoals de doorontwikkeling en implementatie van Welzijn op recept.

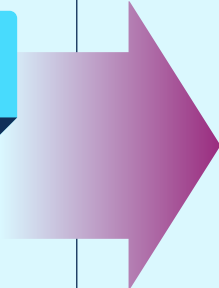
VERSTERKEN ORGANISATIEGRAAD EERSTELIJNSZORG; OPZETTEN EN VERSTERKEN WIJKGERICHT WERKEN IN FRYSLÂN, CONFORM LANDELIJKE VISIE OP DE 1E LIJN (2024-2027)

ACTIVITEITEN

Begeleiden naar de implementatie van een provinciaal dekkend Netwerk Wijkgericht Samenwerken.

Samenbrengen monodisciplinaire samenwerkingsverbanden in een Regionaal Eerstelijns Samenwerkingsverband.

Provinciaal dekkend netwerk van Regiotafels opzetten en versterken: inzetten op een samenwerkingsstructuur rond de brede eerste lijn en in verbinding met welzijn, sociaal domein, VVT, GGZ, MSZ en andere domeinen.

DOELSTELLINGEN

- De algemene gezondheid van de Friese inwoners neemt toe en de stijgende instroom in de eerste lijn vlakt af.
- De kwaliteit van geleverde zorg in de eerste lijn neemt toe.
- Onnodige zorg en ondersteuning wordt vermeden en de zorgkosten in de eerste lijn stijgen minder hard dan verwacht.
- Medewerkers in de eerste lijn hebben een hogere mate van werktevredenheid.
- Binnen nu en 2 jaar gebruiken alle Wijkgerichte Samenwerkingsverbanden hetzelfde 'standaard format' als basis voor de samenwerking in de wijk.
- Binnen nu en 2 jaar hebben alle 5 zorgregio's een Regiotafel.
- Binnen nu en 2 jaar is een Multidisciplinair Samenwerking-verband voor Paramedici opgericht.

WIE

ROS Friesland.

RANDVOORWAARDEN

Commitment van de bestuursafdeling Seker en Sûn. Opdracht aan ROS Friesland vanuit bestuursafdeling om dit voor iedere subregio in te richten: domeinoverstijgend én multidisciplinair.

FINANCIERING

Gedeeltelijk, via toegekende ZONMW Voorbereidingssubsidie Versterken 1e lijn. Mogelijke vervolgsubsidie via Uitvoeringssubsidie ZONMW Versterken 1e lijn.

EERSTELIJNS ZORGVERLENERS (BREDE EERSTE LIJN) ZIJN PROVINCIAAL EN SUB-REGIONAAL GOED GEORGANISEERD, VERTEGENWOORDIGD EN GEMANDATEERD OM AFSPRAKEN TE MAKEN OVER HET VORMGEVEN VAN ZORG- EN ONDERSTEUNING (2024-2027)

ACTIVITEITEN

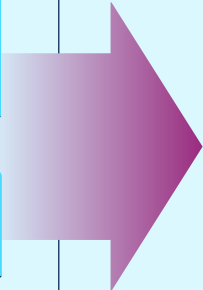
STAP 1 - Inventariseren organisatiegraad Eerstelijns zorgverleners (én Sociaal/Welzijn Domein).

STAP 2 - Definitie/ Plan van Aanpak organisatiegraad Eerstelijns zorgverleners.

STAP 3 - Realisatie Organisatie Eerstelijns Zorgverleners.

Parallele STAP - Eigen initiatieven van beroepsgroepen in de regio ondersteunen. Specifiek gaat het hierbij over de beroepsgroepen die niet in de Visie op de 1e lijn worden benoemd.

Opzetten van Multidisciplinaire samenwerkingsverbanden binnen de 1e lijn rond specifiek Zorgthema.

DOELSTELLINGEN

- De algemene gezondheid van de Friese inwoners neemt toe en de stijgende instroom in de eerste lijn vakt af.
- De kwaliteit van geleverde zorg in de eerste lijn neemt toe.
- Onnodige zorg en ondersteuning wordt vermeden en de zorgkosten in de eerste lijn stijgen minder hard dan verwacht.
- Medewerkers in de eerste lijn hebben een hogere mate van werktevredenheid.
- Versterkte organisatiegraad eerstelijns zorgverleners.
- Multidisciplinaire samenwerkingsverbanden in en om de eerste lijn.

WIE

ROS Friesland.

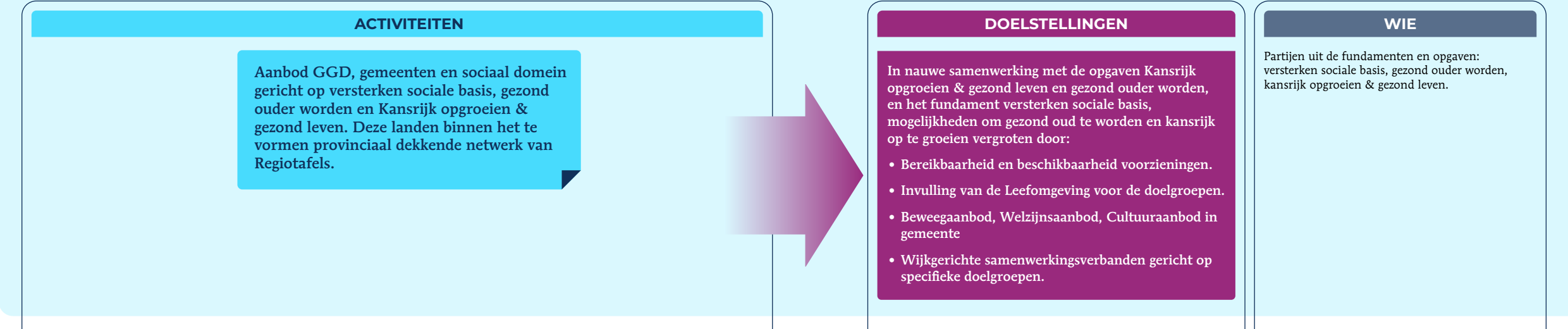
RANDVOORWAARDEN

De verschillende disciplines moeten hiertoe bereid zijn. Een opdracht vanuit bestuurstafel en/of zorgverzekeraar is wenselijk om de urgentie en belang aan te geven.

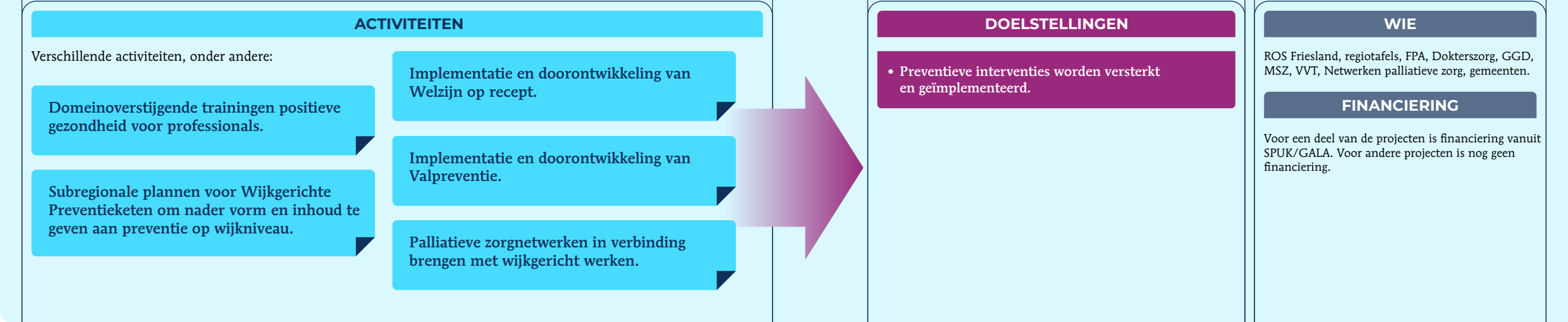
FINANCIERING

Gedeeltelijk, via toegekende ZONMW Voorbereidingssubsidie Versterken 1e lijn. Mogelijke vervolgsubsidie via Uitvoeringssubsidie ZONMW Versterken 1e lijn.

DOMEINOVERSTIJGENDE EN WIJKGERICHTE SAMENWERKING TUSSEN DE EERSTELIJNS ZORGAANBIEDERS, GGD, SOCIAAL DOMEIN EN WELZIJN

INSTROOM EERSTELIJN VERMINDEREN DOOR PREVENTIE EN TAKEN ANDERS TE BELEGGEN (2024-2027)

Arbeidsmarkt

Ambitie

Formele en informele partijen binnen zorg en welzijn werken samen aan de transitie van de arbeidsmarkt binnen deze sector. Daarbij ligt de focus op innovatie, veranderkracht, (zorg) professionals opleiden voor de toekomst, amplitief werken/ leiderschap en een leven lang leren en ontwikkelingen. Mede hierdoor scoren professionals in zorg en welzijn (praktijk en onderwijs) bovengemiddeld hoog op arbeidstevredenheid (indicator voor verzuim, vertrek). Zo binden, boeien en behouden we professionals!

Doelstellingen

- **Medewerkers:** we binden, boeien en behouden tevreden professionals in de regio. Dat doen we door het goed opleiden en bijscholen van onze professionals van de toekomst. Ook organiseren we het werk anders, waarbij we inzetten op arbeidsbesparende innovaties en aantrekkelijk (regionaal) werkgeverschap in de regio. We creëren waardevol werk/ een passende werkplek voor alle Friese inwoners die in zorg en welzijn willen en kunnen werken (voorwaardelijk hierbij: o.a. betekenisvol werk, eerlijke arbeidsrelatie, professionele zeggenschap, volop ondersteuning door digitale middelen etc.).

Aanpak en toelichting

In de totstandkoming van de werkagenda Arbeidsmarkt is nauwe afstemming gezocht met de andere opgaven en fundamenteën, gezien de samenhang in thematiek. Ook heeft er nauwe samenwerking en afstemming met alle onderwijs en onderzoekspartijen plaatsgevonden, zowel MBO, HBO als WO.

Er wordt ingezet op de volgende kernactiviteiten:

- Regionaal opleiden en regionaal werkgeverschap
- Inzet van welzijn versterken en verbreden
- Veranderkunde en het meenemen van de inwoners en professionals bij de benodigde beweging
- Activiteiten gericht op arbeidsbesparende innovaties
- Experimenteren zou beloond moeten worden naast de reguliere bekostiging domein overstijgende banen; voorbeeld de kleine banen in de thuiszorg, aangevuld met welzijn in de Mienksipshuskeamer
- Fair Noord

Kernactiviteiten

Regionaal opleiden en regionaal werkgeverschap

Er wordt maximaal ingezet op het stimuleren van instroom en voorkomen van uitstroom uit de sector door als regio de handen ineen te slaan en domeinoverstijgend te gaan samenwerken, als zorg- en welzijnsorganisaties onderling en samen met kennisinstellingen. Zowel de sector als de medewerkers zullen, over organisaties heen, anders moeten kijken. Het is van belang wendbaar te zijn en zo in te blijven spelen op veranderende beroepen. Met elkaar opleiden en medewerkers laten switchen tussen organisaties als dat beter bij ze past, om zo medewerkers voor de sector te behouden, passen hierbij. Daarnaast wordt ingezet op andere doelgroepen: informele zorgverleners, statushouders, senioren en deze goed begeleiden en waar nodig scholen.

Relevant voor deze kernactiviteit:

- Regionaal opleiden vindt plaats bij de regionale kennisinstellingen, van niveau 1 t/m 8, en op maat. De samenwerking daarin wordt verstevigd zodat 1 loket systeem gaat werken en vraagstukken op de juiste plek terecht komen.
- Kennisinstellingen schakelen snel, werken op maat en zijn dichtbij.
- Korte en flexibele scholingstrajecten waar mogelijk, ondersteund door onderzoek vanuit lectoraten en practoraten en praktijkgericht met teams aan de slag op de werkvloer.

- Samen met het werkveld worden nieuwe opleidingen ontwikkeld voor de veranderende beroepen en bijscholingen voor de nieuwe professional.
- Trainingen op de werkvloer zodat er zo min mogelijk impact is op de werkroosters en om het geleerde meteen in de context te plaatsen.

Inzet van welzijn versterken en verbreden

Sociaaleconomische gezondheidsverschillen hebben vele oorzaken. Bijvoorbeeld laaggeletterdheid, beperkte gezondheidsvaardigheden, armoedeproblematiek, problemen rond bestaanszekerheid en de sociale en fysieke leefomgeving. De gevolgen daarvan zijn van invloed op de mensen zelf en op de hele samenleving en economie. Denk aan de mate en duur van onderwijs- en arbeidsparticipatie, economische ontwikkeling, zorggebruik en -kosten.

Belangrijk is dat innovaties erin voorzien dat mensen met een lage SES, en bijvoorbeeld ook LVB zonder diagnose, beter in staat zijn om gezond te blijven en deel te nemen aan het economisch en maatschappelijk leven. Daarvoor moeten deze innovaties met deze mensen zelf én in hun eigen omgeving worden ontwikkeld.

Als het sociaal werk goed georganiseerd is en inwoners weet te bereiken, vermindert dat de druk op de huisartsen. Het sociaal werk is een belangrijke speler in de transformatie van ons zorgstelsel; in de wijk, in de zorg, als filter voorafgaand aan de zorgvraag.

Als gevolg van de eerdergenoemde maatschappelijke ontwikkelingen, het urgentiebesef en de acties die worden ingezet, ontstaat een toenemende vraag naar mbo-opgeleide

sociaal werkers die breed inzetbaar zijn in het sociaal domein. Bijvoorbeeld bij gezond leven en preventie, sociale isolatie, versterken burgerinitiatieven, leefbaarheid en veiligheid in buurten of het versterken van informele netwerken. Daarnaast is er al een aantal jaren een toenemende belangstelling voor de opleiding Social Work. Door onvoldoende kansen op de arbeidsmarkt zijn er nu echter onvoldoende opleidingsplekken. De arbeidsmarkt voor welzijn heeft het nodig om hier verandering in te brengen.

Veranderkunde en het meenemen van de inwoners en professionals bij de benodigde beweging

Ruimte geven voor veranderkunde zal het innovatieve vermogen van organisaties versterken. Verandering vraagt om goede, intensieve en op maat toegepaste begeleiding. Praktijkgericht met teams aan de slag op de werkvloer sluit hierop aan. Leren verloopt vaak niet lineair en daarom is maatwerk vereist naast het standaard scholingsaanbod.

Individen en teams hebben vaak behoefte om het leren en ontwikkelen richting te geven in relatie tot hun dynamische werk(context) en zichzelf. Om het werk anders in te richten, bijvoorbeeld door zorgtechnologie effectief te kunnen inzetten, of het werken met informele zorgverleners, is het nodig om gedurende het werk te leren. Het gaat niet alleen om het aanleren van de vaardigheid, maar vooral om het toepassen in het werk. Dat vraagt structurele aandacht, per individu en zeker ook per team. Onderwijs doet dit door dichterbij de werkvloer zichtbaar en actief te zijn en samen met het werkveld deze sociale innovatie te ontwikkelen. Zo leren betrokkenen samen veranderen en de transitie in organisatie en systemen te versnellen.

Naast de veranderende beroepen is er ook meer aandacht voor mensgerichte vaardigheden zoals probleemoplossend vermogen en goed kunnen samenwerken en adaptieve vaardigheden. Dit leer je het beste aan door tijdens je werk te leren en daarin goed begeleid te worden.

Kennisinstellingen hebben als taak professionals af te leveren en excelleren in het versterken van leren tijdens het werk. Vandaar dat de nieuwe rol van leer- en ontwikkelcoach geïntroduceerd is. Onderzoek ondersteunt deze ontwikkeling. De resultaten hiervan worden zowel in het onderwijs als in het werk gebruikt.

Om in de wijk het verschil te maken door inwoners te bewegen mee te doen, hun netwerk in te schakelen, gebruik te maken van zorgtechnologie en digitalisering, met elkaar de Mienskip te zijn, is het nodig dat professionals in zorg en welzijn, onderwijs en inwoners samen optrekken in deze sociale innovatie. Ook hier geldt; door domein overstijgende samenwerking in de wijk creëren we bewustwording bij professionals die ook samen met mbo en hbo verandering in de buurt te creëren. Samen leren veranderen staat centraal.

REGIONAAL OPLEIDEN EN REGIONAAL WERKGEVERSCHAP (2024 – 2027)

ACTIVITEITEN

In/uitstroom onderzoek.

Byzonder: leefstijlambassadeurs bij elke organisatie.

Loopbaancoaching.

Doorstroom opleidingsmogelijkheden voor AG naar HBO.

Wervingsplatform zorgpleinnoord.nl voor werkgevers en werkzoekenden.

Talenten zonder grenzen voor statushouders opleiden tot zorgprofessionals.

Voorlichting werkgevers over strategische personeelsplanning.

Academie voor informele zorg.

Behouden regiodeal Zuid Oost Friesland als scholingstraject voor medewerkers die niet meer aan het bed kunnen staan.

FAIR Noord als bemiddelingsbureau voor zzp'ers in de zorg.

Voorlichting aan werkgevers over duurzame inzetbaarheid.

DOELSTELLINGEN

- Zorgen voor nieuwe instroom.
- Verkleinen uitstroom.
- Opleiden voor de toekomst.
- Stimuleren samenwerking tussen verschillende organisaties, domeinen.
- Arbeidsbesparende innovaties.
- Leren gedurende de loopbaan.
- Stimuleren van veerkracht en veranderkracht van organisaties en professionals.
- Mogelijkheden tot door ontwikkelen van AG beroepen mogelijk maken.

WIE

Firda, ZorgpleinNoord, NHL Stenden, Kwadrantgroep, Alliade, Lianté en Thuiszorg Het Friese Land, zorg- en welzijnsorganisaties in Fryslân, ZuidOostZorg, Byzondr, GHZ, Fryslan Werkt!, UWV, gemeente, Talenten Zonder Grenzen, De krachtig verbindende regiovisie, Zorggroep Sint Maarten, Zorggroep Hof en Hiem, Leppehiem, Friese Zorgaanbieders, programma Arbeidsmarkt.

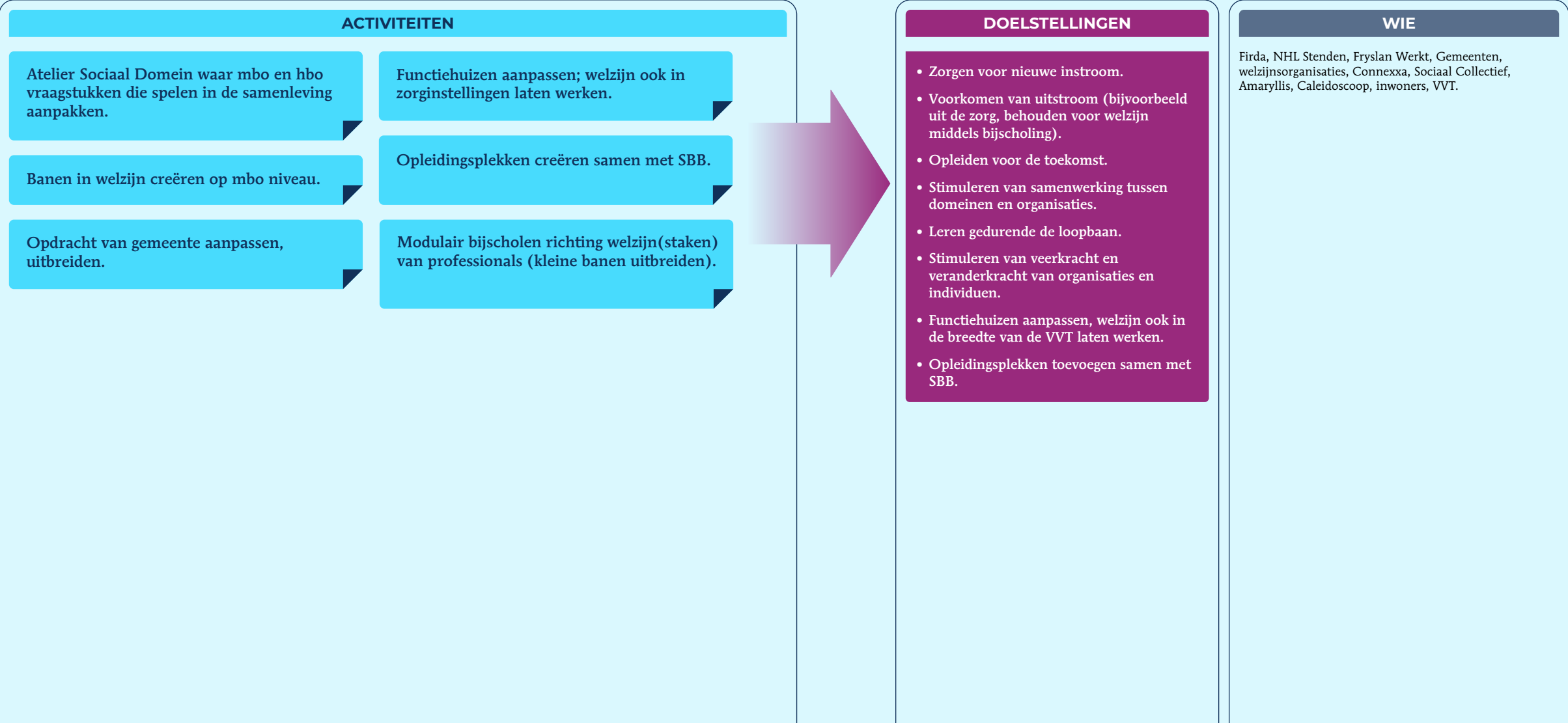
RANDVOORWAARDEN

Voldoende betrokkenheid zorg- en welzijnsinstellingen in Noord-Nederland. Voldoende betrokkenheid zzp'ers in Noord-Nederland. Voldoende ruimte en ontwikkelmogelijkheden van werkgevers.

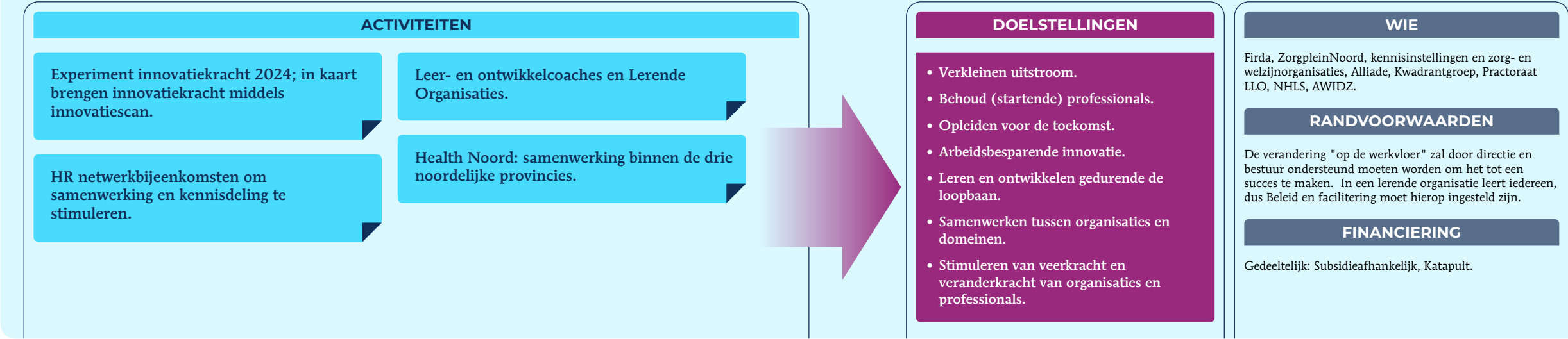
FINANCIERING

Enkele projecten kennen al (tijdelijke) financiering, waaronder: Regiodeal ZO Friesland, via de projectgroep arbeidsmarkt Duurzame Ouderenzorg. Ook worden sommige projecten (deels) gefinancierd vanuit organisaties of sectoren, namelijk: VVT Friesland, GZ Drenthe en GZ Friesland.

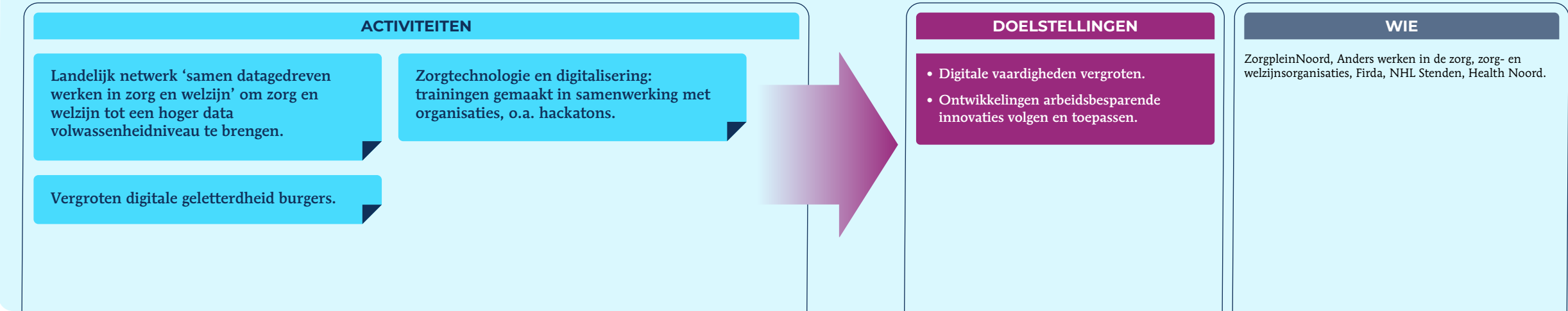
INZET VAN WELZIYN VERSTERKEN EN VERBREDEN (2024 – 2027)

VERANDERKUNDE EN HET MEENEMEN VAN DE INWONERS EN PROFESSIONALS BIJ DE BENODIGDE BEWEGING

ACTIVITEITEN GERICHT OP ARBEIDSBESPARENDE INNOVATIES

Digitalisering

Ambitie

Met digitalisering kan zorg worden voorkomen (preventie), worden verplaatst (naar elders in de keten of thuis) of worden vervangen ('standaard zorg' door professionals kan met digitale middelen worden overgenomen).

Onze ambitie is om de afhankelijkheid van professionals zo ver te verminderen (met wellicht meer dan de helft), dat de professionals zich kunnen toeleiden op de patiënt die dat écht nodig heeft. De zorgkwaliteit gaat omhoog, de werkdruk gaat omlaag en de voldoening neemt toe. Daarmee wordt Friesland de koploper op het gebied van digitalisering!

Doelstellingen aan de hand van de quadruple aim

1. **Gezondheid:** Patiënten ervaren (naar cohort/levensfase) evenveel of meer gezondheid dan nu en worden bij hun gezondheid zoveel mogelijk met digitale innovaties ondersteund.
2. **Kwaliteit:** Kwaliteit van leven gemeten langs ervaringsindicatoren en outcome indicatoren voor gebruik van digitale innovaties blijven gelijk of stijgen.
3. **Betaalbaarheid:** Kostprijs (jaarlijks geïndexeerd) per behandeltraject aanmerkelijk lager dan in 2023 dankzij inzet digitale innovaties.
4. **Medewerkers:** Netto productiviteit (aantal behandelde personen per professional) in blended care is aanzienlijk hoger.

Aanpak en toelichting

In het najaar van 2023 is een inventarisatie gedaan die leidde tot een 'lijst digitale initiatieven' per opgave, welke rijp & groen door elkaar waren. In gesprekken met de betrokken kartrekkers (en achterban) zijn de digitaliseringsinitiatieven in de opgaven en fundamente nader aangescherpt. Aanvullend is een werkagenda ontwikkeld met (landelijke) thema's/generieke voorzieningen die randvoorwaardelijk zijn voor digitalisering. Deze uitwerking is voorgelegd aan de partijen in Friesland (via trekkers opgaven/fundamente), RIVO-Noord, adviseurs digitale zorg Zilveren Kruis, Medical Phit, GERRIT, KVR en CIO's Friese Ziekenhuizen. De werkagenda is daarnaast ook tijdens twee schrijfsessies afgestemd met de zorgpartijen in Drenthe (o.a. MSZ, VVT en 1^e lijn) en een faciliterende partij (Wijtz).

Bovenregionale samenwerking

Partijen hebben een uitgesproken behoefte aan bovenregionale samenwerking. Voor het inregelen van alle randvoorwaardelijke infrastructuur, is regionale consensus essentieel. Dit betekent dat alle FrIZA partijen zich committeren aan de procesafspraken, de inhoudelijke afspraken uit de werkagenda digitalisering (Excel) en deze op gelijke wijze hanteren.

Afgestemd is dat de werkagenda's digitalisering voor zowel Friesland als Drenthe, en waar mogelijk Groningen, in gelijkend format worden gedaan. De werkagenda's omvatten het inregelen van de landelijke infrastructuur, het uitvoeren van een aantal regionale (d.w.z. Noord-Nederlandse) digitaliseringsprojecten

(of het ondersteunen ervan) en het creëren van Noord-Nederlandse samenwerking en afstemming.

Voor de werkagenda in Drenthe (proces loopt nog) is de conceptafpraak gemaakt dat zij de FrIZA werkagenda overnemen (tenzij regionale aanleiding voor afwijking). Definitieve besluitvorming hierover vanuit Drenthe volgt naar verwachting in juni/juli 2024. Afstemming met regio Groningen is een lopend proces.

Voor de governance en prioritering is een afspraak opgenomen die rekening houdt met de voorgenomen ontwikkelingen vanuit RIVO-Noord en bestuurstafels Friesland/Drenthe. Uitgangspunt is dat er zoveel mogelijk bovenregionaal wordt afgestemd en RIVO-Noord wordt verzocht om dit vorm te geven.

Uitgangspunten

- In de opgaven- en fundamente zijn diverse digitaliseringsinitiatieven opgenomen waarmee de partijen de afgesproken (IZA) doelstellingen gaan realiseren. Met betrokken 'trekkers'/partijen zijn deze initiatieven nader aangescherpt. Vanuit de werkagenda digitalisering wordt hier afstemming en waar nodig coördinatie geboden.
- De werkagenda van het thema digitalisering is aanvullend en richt zich op de landelijke thema's, generieke voorzieningen, enkele - Noord-Nederland omvattende - digitaliseringsprojecten en overige regionale ontwikkelingen die wel randvoorwaardelijk zijn voor digitale zorg maar niet in de opgaven zelf naar voren kwamen.

Landelijke afspraken (doelstellingen op hoofdlijnen, overgenomen uit Integraal Zorg Akkoord):

- Elektronische gegevensuitwisseling is de standaard in de zorg
- Inwoners van Nederland hebben in 2025 digitaal toegang tot en de beschikking over hun eigen zorggegevens.
- Om de zorg toegankelijk, kwalitatief en betaalbaar te houden is transformatie nodig naar hybride zorg
- Data wordt digitaal, eenduidig en gestandaardiseerd geregistreerd in het zorgproces en beschikbaar gesteld voor diverse secundaire doelen

Kernactiviteiten

Realiseren landelijke afspraken en inregelen digitale infrastructuur

In navolging van de afspraken uit het Integraal Zorgakkoord, wordt de benodigde infrastructuur om gegevensuitwisseling, inzage in eigen (medische) gegevens en eenduidig registreren van data gerealiseerd. Daarnaast wordt ook ingezet op het faciliteren van hybride zorgpaden, zodat (zorg)professionals zo veel mogelijk digitaal ondersteund worden in hun werkzaamheden.

Ondersteuning bij regionale ontwikkelingen

Naast het inregelen van de landelijke afspraken en benodigde infrastructuur, zijn er per opgave en fundamentele vele digitaliseringsvraagstukken. Deze worden ondersteund en zoveel mogelijk gekoppeld aan soortgelijke projecten en/of technische systemen.

Governance en bovenregionale samenwerking

Partijen in Noord-Nederland hebben een goede traditie wat betreft het samenwerken op het gebied van digitalisering en daarin ook het nodige gerealiseerd. Zij hebben samen GERRIT als RSO voor Noord-Nederland opgericht, met als voornaamste rollen het komen tot regionale afstemming op het gebied van digitaliseringsprojecten (inclusief de verbinding hiervan met landelijke ontwikkelingen), plus de regionale ontwikkeling, implementatie en borging van infrastructuur voor gegevensuitwisseling en databeschikbaarheid. Om verder te versnellen hebben de partijen in Noord-Nederland nu ook RIVO-Noord opgericht, om óók in de regionale besluitvorming meer eenheid te creëren, waarbij tevens de zorgprofessionals zelf meer in de lead worden gebracht. Doel is te komen tot één bovenregionale digitaliseringsagenda. Hiervoor is een regionale architectuur en (eerste) roadmap ontwikkeld, en is ook gestart met de ontwikkeling van de regionale 'Zorgviewer'. RIVO-Noord streeft ernaar om één (overkoepelend) bestuurlijk platform in te richten voor digitalisering voor alle sectoren in Noord-Nederland. Uitwerking hiervan loopt nog en zal tijdens de eerste ledenvergadering van RIVO-Noord in juni besproken worden.

REALISEREN LANDELIJKE AFSPRAKEN EN INREGELEN DIGITALE INFRASTRUCTUUR

ACTIVITEITEN

Twiin als afsprakenstelsel realiseren: samenwerkingsafspraken voor veilig en betrouwbaar beschikbaar maken en uitwisselen van gezondheidsgegevens. Onderzoeken of NUTS (afsprakenstelsel dat met name in VVT wordt gebruikt) geïntegreerd kan worden met Twiin.

Toestemming burgers om gegevens te delen realiseren (Mitz).

Lokalisatie, adressering en identificatie en authenticatie realiseren: waar staan zorggegevens (van burgers), wat zijn (digitale) adresgegevens van zorgaanbieders/zorgverleners? Inregelen centraal UZI-register van waaruit zorgidentiteit wordt verstrekt aan zorgaanbieder of zorgverlener.

Autorisatie en logging realiseren: wie heeft toegang tot welke data en tot welke (medische) dossiers?

Landelijke WEGIZ agenda realiseren: Realiseren geprioriteerde gegevensuitwisselingen.

Realiseren Doelarchitectuur Cumuluz Data en Integratieplatform en Zorgviewer: Cumuluz is een landelijk non-concurrentieel, data integratie infrastructuur voor primair en afgeleid datagebruik en Health-RI ten behoeve van secundair (onderzoek) datagebruik.

Realiseren MedMij: inzagefunctionaliteit patiënt/cliënt door middel van PGO/MGO.

Realiseren standaardisatie/eenheid van taal: randvoorwaardelijk om gegevens uit te kunnen wisselen in dezelfde taal en met dezelfde technische uitwisselingsstandaard.

DOELSTELLINGEN

- Er zijn reeds procesafspraken gemaakt over alle uit te werken onderdelen, de te kiezen digitale infrastructuur en de werkwijze om daartoe te komen, zowel in Friesland als in afstemming met Drenthe en Groningen.
- RIVO-Noord Roadmap met procesafspraken, prioritering en kaders voor de te implementeren infrastructuur.

WIE

Regionale Coördinatie GERRIT, KVR, RIVO-Noord.

WANNEER

De looptijd van de projecten is lastig in te schatten en afhankelijk van de snelheden die landelijk, bovenregionaal en provinciaal spelen. Daarom kent de werkagenda digitalisering (deels) procesafspraken.

RANDVOORWAARDEN

Commitment van alle partijen op de voorgestelde procesafspraken.

FINANCIERING

IZA transformatieaanvraag, Waar mogelijk meenemen in IZA aanvragen. Precieze financiering nog nader uit te zoeken.

Lopende aanvragen: Aanvraag EFRO (SNN) subsidie/transformatieaanvraag(en) en subsidieaanvraag DHENN bij SNN (beoordeling loopt).

ONDERSTEUNING BIJ REGIONALE ONTWIKKELINGEN

ACTIVITEITEN

Verscheidenheid aan bestaande initiatieven, zoals: ontwikkelen netwerkgroep, MDO's, zorgcoördinatie en Medisch Coördinatie Centrum, ontwikkeling en toepassing AI, hybride zorgpaden, databeschikbaarheid tussen verschillende partijen, digitaal samenwerken en verandermanagement. Uitgebreider overzicht met de initiatieven is terug te vinden in de werkagenda Excel. Specifieke provincie-overstijgende (Noord-Nederland) projecten zijn de regionale Zorgviewer, de regionale Labviewer en het projectenprogramma 'op' DHENN, waarvan we verwachten dat er afzonderlijke transformatieprojecten worden ingediend.

Benutten van ondersteuningsprogramma's: In Noord-Nederland zijn meerdere programma's actief die gericht zijn op het ondersteunen - en versnellen van (digitale) zorg. Waar mogelijk wordt gebruik gemaakt van de (ondersteunings)activiteiten van deze samenwerkingsverbanden/programma's die als doel hebben om digitalisering in de zorg te ondersteunen- en te versnellen. Hierbij wordt o.a. gekeken naar de mogelijkheden die Digital Health Ecosysteem Noord-Nederland (DHENN), Health Noord bieden.

DOELSTELLINGEN

- Op alle onderdelen zijn reeds procesafspraken gemaakt.

WIE

GERRIT, Certe, Revalidatie Friesland, NHL/Firda, UMCG, RIVO-Noord.

GOVERNANCE EN BOVENREGIONALE SAMENWERKING

ACTIVITEITEN

Realiseren bovenregionale samenwerking.

Doel is te komen tot één regionale digitaliseringsagenda. Hiervoor is een regionale architectuur en (eerste) roadmap ontwikkeld, en is ook gestart met de ontwikkeling van de regionale 'Zorgviewer'.

RIVO-Noord streeft ernaar om één (overkoepelend) bestuurlijk platform in te richten voor digitalisering voor alle sectoren in Noord-Nederland.

Inbedden thema digitalisering in de FrIZA bestuurlijke overleggen.

DOELSTELLINGEN

Goede bestuurlijke verankering van de digitaliseringsagenda, zowel in Friesland (aan de Seker & Sijn tafel) als bovenregionaal.

WIE

RIVO-Noord bestuurlijk, GERRIT coördinerend op uitvoering.

Inwonersparticipatie & bewustwording

Ambitie

Inwoners participeren op provinciaal, regionaal, gemeentelijk en lokaal niveau ten behoeve van de zorgtransformatie naar passende en toegankelijke zorg. Participatie wordt gerealiseerd op de niveaus: 1) (mee)beslissen, 2) coproduceren, en 3) adviseren. Onze inwoners voelen zich daarmee betrokken en medeverantwoordelijk en hebben niet het gevoel dat het ‘hen overkomt’, maar dat ze mee aan de basis staan van een noodzakelijke verandering waarvan zij ook begrijpen waarom die nodig is. Tegelijkertijd zetten we ook actief in op het informeren en meenemen van inwoners in de benodigde transformatie, waarbij we de beweging van ‘recht op zorg’ naar ‘passende zorg’ actief uitdragen.

Doelstellingen aan de hand van de quadruple aim

1. **Gezondheid:** De achterliggende gedachte van Mienskip en de zorgtransformatie is breed geland bij inwoners, met als resultaat dat de algemene gezondheid van inwoners is gestegen.
2. **Kwaliteit:** Inwonerparticipatie is overal ingebed, we willen niet meer anders en kunnen ons niet meer voorstellen dat dat ooit anders was.
3. **Medewerkers:** de provincie Friesland is het landelijk voorbeeld voor samenwerking tussen gebruiker/naaste en professional in zorg en welzijn, mede via opbrengsten van het Skillslab Inwonerparticipatie.

Aanpak en toelichting

Uitgangspunt van het regioplan is dat bij alle activiteiten de inwoner centraal staat. Daarvoor is het belangrijk om te weten wat de inwoner nodig heeft en de inwoner daar actief op te bevragen. Dat vraagt goede inwonersparticipatie op verschillende niveaus. De participatieladder laat die niveaus goed zien: meebeslissen (mede-sturend en besluiten nemend), coproduceren (gelijkwaardige samenwerking bij de uitvoering) en adviseren (inbreng van problemen, wensen en oplossingen). De bewustwording bij inwoners over de beweging van zorg naar gezondheid is daarbij een belangrijk onderdeel: inwoners moeten vanaf het begin stap voor stap meegenomen worden bij deze beweging. Dat maakt dat publiekscampagnes en bewustwordingscampagnes zo belangrijk zijn.

Er wordt ingezet op de volgende kernactiviteiten:

- Inrichten van structurele vorm van inwonerparticipatie
- Publiekscampagnes
- Samenwerking met alle opgaven en fundamenten om inwonersparticipatie bij realisatie IZA plannen in te bedden

Kernactiviteiten

Inrichten van structurele vorm van inwonerparticipatie

1. Coalitievorming rond een regionale participatiehub voor beleidsparticipatie door inwoners, cliënten en patiënten bij regionale vraagstukken over gezondheid, zorg en welzijn.
2. Inrichten Steunpunt Inwonerparticipatie. Doel van het steunpunt is het bemiddelen en verbinden van inwoners/patiënten met zorgprofessionals/bestuurders en andere relevante partners binnen de zorg. Steunpunten adviseren en ondersteunen inwoners/patiënten en zorgprofessionals bij participatietrajecten. Hierbij horen laagdrempelige online communicatiemiddelen (website/nieuwsbrief). Steunpunten zijn online en telefonisch bereikbaar. Proactieve communicatie en bijeenkomsten kunnen worden georganiseerd in multifunctionele centra. Er komen tevens adviespunten voor inwoners met vragen over zorg en welzijn, mogelijk als onderdeel van participatiehub en/of steunpunten. Mogelijk kunnen deze worden uitgebreid voor vragen m.b.t. de opgaven van het FrIZA.
3. Realiseren van Skillslab Inwonerparticipatie. Het Skillslab is een professionele leer- en trainingsomgeving voor professionals en inwoners waar zij de kans krijgen om zich vaardigheden eigen te maken. Voor professionals gaat het om skills gericht op: 1) het hoe en waarom inbedden van inwonersparticipatie in de planvorming en 2) het gesprek met inwoners te voeren over hun wensen/inbreng. Voor inwoners gaat het om skills die zich richten op hoe je: 1) een groep inwoners vertegenwoordigt, 2) het aanschuiven aan bestuurlijke tafels, en 3) kennisverwerving van regionale zorg en welzijn.

4. Vormgeven leernetwerk van patiënten-, gehandicapten en ouderenorganisaties. Zij delen kennis op lokaal / regionaal gebied om van elkaar te leren en er is aansluiting op een landelijk netwerk van participatiehubs.

Publiekscampagnes

Opzetten van een kerngroep communicatie omtrent bewustwording bij het toekomstig zorglandschap opzetten vanuit de diverse prioritaire opgaven en fundamenten. De kerngroep:

- maakt een plan en zorgt voor uitvoering m.b.t. publiekscampagne. Positieve Gezondheid is daarbij conform het regioplan de rode draad. We sluiten zoveel mogelijk aan op de landelijke campagne. Deze campagne(s) worden vertaald naar de Friese context.
- is aanspreekpunt en biedt ondersteuning bij publiekscampagnes vanuit de opgaven en fundamenten. De kerngroep bewaakt de consistentie in de communicatie.

Samenwerking met alle opgaven en fundamenten om inwonersparticipatie bij realisatie IZA plannen in te bedden

Naast het structureel realiseren van participatiehubs en daarmee het structureel faciliteren van inwonersparticipatie in de toekomst, wordt nauw samengewerkt met alle opgaven en fundamenten uit het FrIZA om ook bij de planvorming en uitwerken van de werkagenda mee te denken over en organiseren van inwonersparticipatie.

INRICHTEN VAN STRUCTURELE VORM VAN INWONERPARTICIPATIE (2024 – Q4 2026)

ACTIVITEITEN

Coalitievorming regionale participatiehub.

Versterken inwoners in hun rol met betrekking tot participatie.

Inrichten steunpunt inwonersparticipatie.

Vorming Provinciale Adviesraad Inwoner - en Patiëntenparticipatie.

Adviespunt voor inwoners met vragen over zorg en welzijn.

Inrichten governance van regionaal samenwerkingsverband-gelijkwaardige positie inwoners: er zorg voor dragen dat inwoners en patiënten op Governance niveau een gelijkwaardige positie verkrijgen.

Realiseren Skillslab inwonersparticipatie.

Vormgeven leernetwerk.

Versterken patiënten-, gehandicapten- en ouderenorganisaties in positie en 70 PGO-lidorganisaties op het gebied van participatie.

DOELSTELLINGEN

- De zorg wordt efficiënter en de kwaliteit gaan omhoog: passende zorg voor de inwoner wordt gerealiseerd.
- Hogere kwaliteit inwonersparticipatie.
- Versterking bewustwording vanuit gedachte van 'zorg naar gezondheid', positieve gezondheid en eigen regie.
- Vorming inwonerscoalitie: brede samenwerking inwoners en PGO-organisaties.
- Realisatie participatiehub met inwoners en professionals.
- Herkenbare en vindbare plek voor inwoners en professionals (fysiek en online).
- Een toolbox en trainingen in het Skillslab
- Professionals en inwoners weten het Skillslab te vinden en gebruiken.
- Inwonersparticipatie vindt plaats op de verschillende niveaus van de participatieladder.

WIE

Zorgbelang Fryslân, zorg- en welzijnsorganisaties, STER, lidorganisaties ZbF, Alle cliënten-, participatieraden, wmo-raden, jeugdraden, ervaringsdeskundigen, Stjoer Dorpsbelangen- inwoners.

RANDVOORWAARDEN

Financiering, draagvlak en passende bevoegdheden inwoners. Bewustwording voor professionals om inwoners tijdig te betrekken en inwoners-participatie mee te nemen in de planvorming, inwoners bewust maken en equipped maken om deel te nemen aan inwonersparticipatietrajecten.

FINANCIERING

Er lopen twee ZonMw aanvragen:

- 1) Coalitievorming ter voorbereiding op Regionale Participatiehubs (50.000 euro)
  - 2) Stimuleringsubs. versterking organisatie en governance van de reg. Samenwerkingsstructuur (totaal aanvraag is 50.000 waarvoor 10.000 euro bstemd is voor Inwonerparticipatie). In totaal is er een financiële dekking van 60.000 euro, mits de ZonMw aanvragen gehonoreerd worden.
- De inspanningen tot nu toe vanuit Inwonerparticipatie (activiteiten 2023 tot nu) zijn gefinancierd met een voucher van 12.500 euro, dat bedrag is bij lange na niet dekkend.
- Al deze kosten zijn door Zorgbelang Fryslân gefinancierd uit de eigen reserves. De 60.000 euro voor dit onderdeel zijn niet dekkend. Zorgbelang Fryslân heeft een aanvraag van 200.000 euro ingediend voor basis-financiering om inwonersparticipatie mogelijk te maken, bij Zorgverzekeraar De Friesland/Zilveren Kruis, gemandateerde gemeente Smallerland en de Provincie Fryslân.

PUBLIEKSCAMPAGNES (2024 - 2027)

ACTIVITEITEN

Meerjarenplan voor uitvoering van publiekscampagne(s).

Kerngroep inrichten als aanspreekpunt bij publiekscampagnes.

DOELSTELLINGEN

- Versterking bewustwording vanuit gedachte van 'zorg naar gezondheid', positieve gezondheid en eigen regie.
- Samenstellen communicatieplatform.
- Maken communicatieplan met daarin 1) aanpak 'algemene campagne' 2) aanpak deelcampagnes (per prioritaire opgave).

WIE

Zorgbelang Fryslân, communicatieplatform met vanuit elke opgave van het regioplan een communicatieadviseur.

RANDVOORWAARDEN

Financiering, draagvlak en passende bevoegdheden inwoners. Bewustwording voor professionals om inwoners tijdig te betrekken en inwonersparticipatie mee te nemen in de planvorming, inwoners bewust maken en equipped maken om deel te nemen aan inwonersparticipatietrajecten.

FINANCIERING

Nog geen financiële dekking.

SAMENWERKING MET ALLE OPGAVEN EN FUNDAMENTEN OM INWONERSPARTICIPATIE BIJ REALISATIE IZA PLANNEN IN TE BEDDEN

ACTIVITEITEN

Naast het structureel realiseren van participatiehubs en daarmee het structureel faciliteren van inwonersparticipatie in de toekomst, werken we nauw samen met alle opgaven en fundamenten uit het FrIZA om ook bij de planvorming en uitwerken van de werkagenda mee te denken over en organiseren van inwonersparticipatie.

DOELSTELLINGEN

- De zorg wordt efficiënter en de kwaliteit gaan omhoog: passende zorg voor de inwoner wordt gerealiseerd.
- Hogere kwaliteit inwonerparticipatie.
- Versterking bewustwording vanuit gedachte van 'zorg naar gezondheid', positieve gezondheid en eigen regie.

WIE

Zorgbelang Fryslân, communicatieplatform met vanuit elke opgave van het regioplan een communicatieadviseur.

RANDVOORWAARDEN

Financiering, draagvlak en passende bevoegdheden inwoners. Bewustwording voor professionals om inwoners tijdig te betrekken en inwonersparticipatie mee te nemen in de planvorming, inwoners bewust maken en equipped maken om deel te nemen aan inwonersparticipatietrajecten. Inwonersparticipatie is onderdeel van alle prioritaire opgaven en fundamenten. Insteek is dat binnen programma's en opgaven van de prioritaire opgaven en fundamenten een budget opgenomen moet worden voor inwonersparticipatie.

Werkagenda Friesland

